

3 SPOLKY

3.1 Vymezení právnické osoby, pojem spolek

Spolek je samosprávným dobrovolným (účelově univerzálním) svazkem fyzických a právnických osob, založený k naplňování společného zájmu svých členů. Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm (§ 214 odst. 1).

Institut spolku jako jedné z právnických osob soukromého práva je známý již z římského práva, které ukoťvilo zásadu *tres faciunt collegium* (tři tvoří spolek). Aktivity osob spočívající ve spolčování jsou známy odepaměti. Smyslem těchto aktivit je vytváření společenství vykonávajících činnost s úmyslem dosažení stanoveného cíle (záměru). Sdružování provází lidstvo v každé etapě jeho vývoje a může mít nejrůznější charakter – ekonomický (středověké cechy), zájmový (sportovní nebo kulturní spolky), politický či jiný (ochrana různorodých veřejných zájmů). „*Klíčovým aspektem sdružování je vůle osob vytvářet uskupení, v jejichž rámci budou tyto osoby moci realizovat své cíle či požadavky, efektivně uplatňovat svá práva a právem chráněné zájmy a dělit se o odpovědnost za splnění povinností stanovených právním řádem.*“²⁰⁰

Moderní demokratický právní stát v současném pojetí sdružovací právo nejenom definuje a zaručuje, ale vytváří podmínky pro jeho nejširší uplatnění. Spolek je konkrétním projevem práva sdružovacího (spolčovacího). Toto právo je zakotveno v čl. 20 Listiny základních práv a svobod a je označováno jako právo politické, které slouží k rozvíjení a fungování svobodné demokratické společnosti a právního státu.²⁰¹ Právo sdružovací (spolčovací) je zakotveno a chráněno v mnoha mezinárodních právních dokumentech, např. Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Evropské úmluvě o lidských právech. Sdružovací právo je zařazeno v oddílu označeného jako „politická práva“, z čehož bylo dovozováno, že právo sdružovat se je politickým právem a patří do veřejného práva. Tento přístup je ale třeba odmítnout, jelikož lidé se spolčují k prosazování svých zájmů na základě soukromé aktivity (iniciativy), ke spolčování nejsou nuceni.²⁰² K výkonu sdružovacího práva není třeba

²⁰⁰ PETERKOVÁ, M. Sdružování. In SLÁDEČEK, V.; POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 120–121.

²⁰¹ ČERNÝ, P. *Zákon o sdružování občanů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 11.

²⁰² ELIÁŠ, K. Neziskový sektor v novém. In ELIÁŠ, K. a kol. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 134.

povolení státního orgánu.²⁰³ To představuje záruku svobodného výkonu tohoto práva. S tím souvisí i jedna ze základních zásad spolkového práva, kterou je ústavní oddělení spolků od státu a omezená ingerence státu do záležitostí spolků jen v nutných případech na základě zákona a způsobem stanoveným zákonem.²⁰⁴ „Právní úprava práva na svobodné sdružování je založena na principu odloučenosti od státu i na principu členské samosprávy, do níž stát nesmí nijak zasahovat, neboť mu to zakazuje ústavně garantovaný princip odluky subjektů (sukromoprávních korporací) spolkového práva od státu...“²⁰⁵ Ostatně tuto zásadu deklaroval i § 2 odst. 3 zákona o sdružování občanů: „Do jejich postavení a činnosti mohou státní orgány zasahovat jen v mezích zákona.“

Omezení sdružovacího práva je možné z taxativně vymezených důvodů (bezpečnost státu, ochrana veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům, ochrana práv a svobod druhých), jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné, a pouze způsobem stanoveným zákonem.²⁰⁶

Změnou patrnou na první pohled je znovuzavedení pojmu „spolek“ jako označení jednoho z typů právnické osoby soukromého práva. Jedná se o návrat k tradičnímu pojmu, který československé právo znalo do konce roku 1950. Spolek je společenstvím soukromého práva, jehož „orgány rozhodují na základě stanov sdružení v zájmové oblasti svých členů, tj. pouze v oblasti soukromé, nikoli veřejné“.²⁰⁷ Je právnickou osobou sdružující primárně fyzické osoby. Spolek je právnickou osobou civilního (soukromého) práva, korporativního typu, tedy založenou na osobním (členském) základě, a který vzniká na základě soukromoprávního zakladatelského jednání (nejedná se tedy o výkon veřejné moci). S ohledem na vývoj právní úpravy (a možnost, aby i právnické osoby založily spolek) tak již není zcela přesná definice, kterou podala doc. Ronovská: „Spolek je společenství soukromého práva, které je právnickou osobou sdružující primárně fyzické osoby, s omezenou druhotnou účastí právnických osob, pokud se nejedná o sdružení právnických osob či svazy spolků.“²⁰⁸ Oproti tomuto vymezení je německá právní úprava v oblasti spolkového práva, resp. vymezení pojmu „spolek“ širší, jelikož zdůrazňuje některé zásady existence spolků, a s přijetím nové právní úpravy spolků v České republice je přesnější: „Spolkem označujeme dobrovolné a trvale založené sdružení fyzických

²⁰³ § 1 odst. 2 zákona o sdružování občanů

²⁰⁴ TELEČ, I. Zásady nového spolkového práva. *Právní rozhledy*, 2013, č. 22, s. 763. [online]. [cit. 21.12.2014]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obcanske-pravo/art_8896/zasady-noveho-spolkoveho-prava.aspx.

²⁰⁵ Nález ÚS ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 90/06.

²⁰⁶ čl. 20 odst. 3 Listiny.

²⁰⁷ rozsudek NS ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 30 Cdo 275/2002

²⁰⁸ RONOVSÁ, K. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 24.

či právnických osob sledující určitý účel, jehož existence je nezávislá na změnách jeho členů.“²⁰⁹

Z hlediska systematiky právnických osob je spolek klasickým typem korporace. Spolek je jednou z typických a nejvýznamnějších právních forem zařazovaných tradičně do neziskového sektoru. K 15. 9. 2014 bylo do spolkového rejstříku zapsáno 86 851 spolků a 27 236 pobočných spolků.

3.2 Zásady spolkového práva

Spolkové právo stojí na několika zásadách, které jsou promítnuty do právní úpravy:

- právnická osoba korporativního typu je založena na osobním základě (spolek má právní osobnost, procesní způsobilost i omezenou deliktní způsobilost),
- princip osobního (nepřevoditelného) dobrovolného členství,²¹⁰
- zásada dobrovolnosti členství,
- ústavní princip oddělenosti od státu,
- členská základna s hlasovacím právem,
- princip oddělenosti majetku a závazků spolku od majetku a závazků jeho členů,
- princip neexistence zákonné vkladové povinnosti členů a úhradové povinnosti u ztráty spolku,
- zákonné ručení hlavního spolku za dluhy pobočného spolku jen v rozsahu určeném stanovami,
- struktura orgánů (určení statutárních, popř. jiných orgánů, kompetencí a způsobu jejich jednání),
- spolková autonomie (samospráva),
- soudní ochrana členských práv,
- ochrana hlavní činnosti spočívající v nemožnosti založení spolku za účelem podnikání,
- obecně prospěšný účel (předmět činnosti) jiný než hospodářský,
- použití zisku k obecně prospěšnému účelu (předmětu činnosti) spolku.²¹¹

Právní úprava spolkového práva přináší liberalizaci, stanovuje minimální standard, kterým se však zakladatelé řídit nemusí, jelikož většina ustanovení zákona je dispozitivních, lze se od nich tudíž odchýlit („neurčí-li stanovy jinak“) a použít vlastní úpravu na vnitřní poměry spolku. Východiskem právní úpravy bylo, že stát nemá spolkům nic nařizovat a spolky si mají samy hledat cesty (způsoby), jak

²⁰⁹ MRZENA, M. *Právo spolků v 19. a na počátku 20. století*. [Diplomová práce]. Olomouc: Univerzita Palackého, Právnická fakulta, 2010, s. 25.

²¹⁰ BŘEŇ, J.; JEMELKA, L. *Zákon o sdružování občanů, zákon o právu shromažďovacím s komentářem*. Praha: ASPI, 2007, s. 2.

²¹¹ RONOVSÁ, K. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 28.

efektivně dosahovat stanovených dílů. Zákonná úprava je benevolentní a umožňuje efektivní působení malých místních spolků o několika členech, ale taktéž velkým spolkům s mnohatisícovou členskou základnou a členitou organizační strukturou. Pakliže zakladatelé neupraví otázky fungování spolku ve stanovách odlišně, bude se na život spolku aplikovat zákonná úprava.

3.3 Založení a vznik

Na založení a vznik spolku se použijí obecná ustanovení o právnických osobách. Založit spolek mohou nejméně tři osoby, nerozhodno zda fyzické či právnické. Fáze založení spolku tak doznala oproti minulé právní úpravě zjednodušení, neboť již neupravuje tzv. přípravný výbor a umožňuje, aby zakladateli spolku byly i právnické osoby.

Zákon upravuje dvě formy založení. Spolek je založen okamžikem, kdy se zakladatelé shodnou na obsahu stanov, jehož minimální náležitosti zákon vymezuje. Druhým způsobem založení je usnesení ustavující schůze tvořícího se spolku. Zákon pak podrobně stanoví procedurální pravidla pro průběh ustavující schůze. Tento zvláštní způsob založení spolku bude obvykle užíván v případech, kdy se na založení spolku podílí větší počet osob, případně není předem znám konkrétní počet osob, jež se budou na založení spolku podílet.

Významným posunem při vzniku spolku je fakt, že registrujícím orgánem již není Ministerstvo vnitra ČR, ale rejstříkový soud. Procesní otázky vzniku spolku tak již nebudou řešeny správním orgánem ve specifickém správním řízení, ale soudem v souladu s rejstříkovým zákonem. Základem právní úpravy založení spolku však nadále zůstává registrační princip. Návrh na zápis spolku do spolkového rejstříku podávají zakladatelé nebo osoba určená ustavující schůzí.

Zákon neurčuje minimální věk osob oprávněných založit spolek. S ohledem na ustanovení § 226 odst. 2 („*návrh na zápis spolku do spolkového rejstříku podávají zakladatelé nebo osoba určená ustavující schůzí*“) nebude nutné, aby plně svéprávní byli všichni zakladatelé spolku, avšak s ohledem na nutnost jednat za vznikající spolek před rejstříkovým soudem lze dovodit, že alespoň jeden ze zakladatelů by plně svéprávný být měl.

3.4 Rejstříkové souvislosti

Spolek jako každá jiná právnická osoba soukromého práva vzniká zápisem do veřejného rejstříku. Pro standardní zápis spolku do rejstříku bude nutné doložit následující listiny:

- formulář návrhu na zápis do veřejného rejstříku (podpisy musí být úředně ověřeny),
- stanovy spolku,

- zápis osvědčující průběh ustavující schůze spolku a usnesení ustavující schůze (příkladá se, pakliže byl spolek založen tímto způsobem),
- oprávnění k podnikatelské nebo jiné činnosti (příkladá se pouze v případě, má-li být tato činnost vedlejší činností spolku),
- souhlas členů orgánů se zápisem do rejstříku (podpisy musí být úředně ověřeny),
- čestná prohlášení členů orgánů, jež se zapisují do rejstříku, že splňují podmínky pro výkon funkce členů orgánů (podpisy musí být úředně ověřeny),
- doklad o právním důvodu užívání prostor, kde má být sídlo ústavu – smlouva nebo prohlášení vlastníka nemovité věci (podpisy na prohlášení musí být ověřeny).

Rejstříkový zákon obsahuje u jednotlivých právních forem specifické skutečnosti, které se u dané formy do rejstříku zapisují. U spolku, resp. pobočného spolku, jsou to následující:

- předmět vedlejší hospodářské činnosti, je-li vykonávána,
- název nejvyššího orgánu,
- je-li zřízena podle stanov rozhodčí komise, její název, počet členů a jejich jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, a den vzniku a zániku jejich funkcí a adresa pro doručování podání v řízení před rozhodčí komisí podle zákona upravujícího řízení před rozhodčí komisí spolku,
- název, sídlo a identifikační číslo všech jeho pobočných spolků,
- u spolku, který přemístil sídlo do zahraničí, adresa tohoto sídla a údaj o zápisu do evidence státu, v níž je zapsán, pokud právo takového státu zápis příkazuje,
- název, sídlo a identifikační číslo hlavního spolku,
- rozsah jeho práv a povinností podle stanov hlavního spolku, jakož i rozsah ručení hlavního spolku za dluhy pobočného spolku podle stanov hlavního spolku a
- u pobočného spolku, který přemístil sídlo do zahraničí, adresa tohoto sídla a údaj o zápisu do evidence státu, v níž je zapsán, pokud právo takového státu zápis příkazuje.

3.5 Stanovy

§ 218 NOZ

Zakladatelé založí spolek, shodnou-li se na obsahu stanov; stanovy obsahují alespoň:

- a) *název a sídlo spolku,*
- b) *účel spolku,*
- c) *práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,*
- d) *určení statutárního orgánu.*

Stanovy jsou pro právní život spolku nejdůležitější, jedná se o základní dokument. „*Stanovy spolkové jsou pro spolek závaznou normou.*“²¹² Zákon vychází z minimalistické verze obsahu stanov. Právní úprava zpřesňuje a redukuje minimální obsahové náležitosti stanov oproti stavu do 31. 12. 2013, a to jen na náležitosti nezbytně nutné pro vymezení práv a povinností členů spolku a pro ochranu třetích osob. Dohoda zakladatelů (či přijetí stanov ustavující schůzí) o obsahu stanov je tedy nezbytnou podmínkou pro založení spolku. Pro stanovy se vyžaduje prostá písemná forma.

O jednotlivých náležitostech stanov bylo pojednáno v kapitole 2. Obecné právní principy existence NNO, o problematice členských práv a povinností bude výklad podán v podkapitole níže.

Uvedené náležitosti musí stanovy obsahovat vždy. Spolek (resp. jeho zakladatelé) se však může rozhodnout upravit i další náležitosti, kterými si své budoucí poměry upraví. Tento nepovinný obsah lze rozdělit do tří kategorií:²¹³

- ustanovení, která nahrazují úpravu v NOZ,
- ustanovení upravující instituty, které zákoník předpokládá, ale nepředepisuje pro všechny spolky,
- ustanovení regulující otázky, jež zákoník výslovně nepředpokládá, avšak v rámci spolkové autonomie je členům ponecháno na vůli, aby si je ve stanovách zavedli.

Není vyloučeno, ba je obvyklé, že spolky své vnitřní poměry upraví v dalších vnitřních předpisech, jejichž vydání je delegováno na konkrétní spolkové orgány. V těchto interních dokumentech (řádech, směrnících, vyhláškách, pokynech, instrukcích) lze totiž spatřovat konkretizaci (provedení) obsahu stanov.²¹⁴ Tyto dokumenty mohou být měněny jednodušším způsobem než stanovy, nezakládají se do sbírky listin spolkového rejstříku a detailně mohou upravit problematiku, která vychází a navazuje na materii upravenou ve stanovách, avšak není praktické, aby se takto detailní řešení otázek zařadilo přímo do stanov.

3.6 Členství ve spolku

Jednou ze základních zásad a pojmovým znakem spolků odlišujícího je od jiných soukromoprávních právnických osob je členský substrát, tedy existence členské základny.

²¹² rozhodnutí NSS ČR 22.118/24 (Boh. A. 4961/1925)

²¹³ RONOVSÁ, K.; VITOUL, V.; BÍLKOVÁ, J. a kol. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014, s. 66.

²¹⁴ rozsudek NS ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1981/2010

3.6.1 Obecný úvod

Existence členské základny vychází z práva na svobodu sdružování, které je zakotveno v mezinárodních dokumentech i v ústavním pořádku České republiky. NOZ v § 214 odst. 1 a § 215 odst. 1 upravuje zásadu dobrovolnosti členství. Právo svobodně se spolčovat tedy zahrnuje možnost fyzických a právnických osob založit spolek nebo do něj vstoupit, ale rovněž do něj nevstoupit nebo z něj vystoupit (dobrovolně ukončit členství).²¹⁵

Jednou z povinných náležitostí stanov spolku je určení práv a povinností členů vůči spolku, případně určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat. Zákon s výjimkou vzniku a zániku členství neurčuje, jaká má mít člen práva a povinnosti, tuto úpravu svěřuje stanovám.

Stanovy mohou určit více typů členství (např. řádné, čestné) a adekvátně k tomu různý rozsah práv a povinností (např. povinnost platit členské příspěvky, hlas rozhodující a hlas poradní při hlasování orgánů spolku apod.).

Spolkové právo je charakterizováno zásadou osobně vázaného členství, avšak i v tomto ohledu dává zákon stanovám možnost nevázat členství ve spolku na osobu člena. Zákonodárce tak do jisté míry vyšel vstříc praxi.

3.6.2 Vznik členství

Nabýt členství lze třemi způsoby:

1. Účastí při zakládání spolku. Fyzická nebo právnická osoba se stane zakladatelem spolku, podílí se na přípravě jeho stanov a jakmile spolek zápisem do spolkového rejstříku vznikne, automaticky se stává jeho členem.
2. Zákon zná i druhou alternativu vzniku členství při zakládání spolku, a sice účastí na ustavující schůzi spolku, je-li spolek touto formou zakládán. Platí, že osoby zapsané v listině přítomných podaly řádnou přihlášku do spolku. Pakliže se účastní ustavující schůze alespoň tři osoby, mohou schválit stanovy. Zákon upravuje ochranu tzv. předběžného člena. V případě, že tento hlasoval proti přijetí návrhu stanov, může od přihlášky od spolku odstoupit a členství ve spolku nevznikne.
3. Přistoupením k již existujícímu spolku, tedy na základě projevu vůle osoby stát se členem a akceptace přihlášky spolkem (např. rozhodnutím příslušného orgánu o přijetí za člena). Půjde tedy o dvoustranné právní jednání, jehož výsledkem bude vznik členství ve spolku. Členství nemůže vzniknout proti vůli ani jedné ze stran. Jako nelze nutit nikoho k účasti ve spolku, nelze nutit spolek, aby přijal

²¹⁵ BŘEŇ, J.; JEMELKA, L. *Zákon o sdružování občanů, zákon o právu shromažďovacím s komentářem*. Praha: ASPI, 2007, s. 12.

za člena kteroukoliv osobu. Je věcí spolku, zda, koho a za jakých podmínek přijme do řad svých členů. Tomu odpovídá zákonná úprava kladoucí důraz na to, že vnitřní poměry spolku jsou upraveny stanovami.²¹⁶

Úpravu samotné procedury vzniku členství počínaje projevem zájmu uchazeče, přes vnitřní procesy ve spolku při rozhodování o přijetí, až po samotný vznik členství, nechává zákon na spolku. Není-li ve stanovách vymezen konkrétní orgán, který je oprávněn rozhodovat o přijetí za člena (např. statutární nebo výkonný orgán), bude jím nejvyšší orgán spolku. Stanovy mohou podmínit vznik členství dalšími podmínkami, například:

- odevzdáním písemné přihlášky,
- zaplacením členského poplatku,
- v případě čekatelů (kandidátů na členství) uplynutím zkušební doby.

Lze konstatovat, že právní úprava šla v tomto ohledu správným směrem, neboť prakticky vylučuje, aby členství vzniklo bez toho, že by uchazeč projevil výslovně vůli být členem spolku.²¹⁷

Členství může vzniknout již samotným rozhodnutím příslušného orgánu o přijetí, spolek je může ale vázat na podmínky, např. zaplacení členského poplatku, nebo stanovit okamžik pozdější, např. zápis do seznamu členů či jiné evidence členů.

Přijetím členství ve spolku se člen vůči němu zavazuje chovat čestně a dodržovat jeho vnitřní řád.²¹⁸ Spolek nesmí svého člena bezdůvodně zvýhodňovat ani znevýhodňovat a musí šetřit jeho členská práva a oprávněné zájmy (§ 212 odst. 2). Pro vznik členství je podstatnou podmínkou, aby zájemce deklaroval vůli být vázán jeho stanovami, což je podstatné při pozdějším vymáhání plnění povinností členem. Předchozí právní úprava jednoznačně nestanovila závaznost stanov pro člena a tato konstrukce musela být dovozována judikaturou.²¹⁹ I tak je nanejvýš vhodné, aby již v písemné přihlášce budoucí člen projevil vůli být vázán stanovami spolku.²²⁰

Má se za to, že vznikem členství v pobočném spolku vzniká členství i v hlavním spolku. Důvodem této koncepce je charakter pobočného spolku jako vedlejší (odvozené) právnické osoby existenčně závislé a v rámci vnitřní organizační struktury je tento provázán s hlavním spolkem.

²¹⁶ rozsudek NS ze dne 18. 7. 2007, sp. zn. 28 Cdo 364/2005

²¹⁷ rozsudek NS ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3074/2012

²¹⁸ Rozhodnutí NS ČSR ze dne 31. 3. 1932, Rv II 73/31 (Vážný 11515): „Přistoupiť za člena spolku, podrobil se člen všem předpisům platným pro spolek a to i stanovám i jednacímú řádu a právoplatným usnesením spolkových orgánů, zejména valných hromad, minulých i budoucích, bez ohledu k tomu, zda-li jsou mu známa čili nic.“

²¹⁹ Usnesení ÚS ze dne 25. 8. 1998, sp. zn. III. ÚS 195/98, rozsudek NS ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. 28 Cdo 2669/2006.

²²⁰ RONOVSÁ, K. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 33.

3.6.3 Práva a povinnosti členů

Stanovení členských práv a povinností je věcí stanov, proto je jejich úprava v zákoně velice stručná.

Práva členů je možno rozdělit do třech kategorií:²²¹

1. **Spolurozhodování** – tímto se členové podílejí na tvorbě vůle spolku. Jedná se o právo podílet se na činnosti spolku, účastnit se schůze nejvyššího orgánu spolku (členská schůze), právo vyjadřovat se, podávat návrhy, hlasovací právo, právo volit a být volen do orgánů spolku (aktivní a pasivní volební právo), právo být informován o činnosti spolku a jeho jednotlivých orgánů, právo podílet se na výstupech spolku a možnost přispívat k dosahování společného zájmu, k jehož naplňování byl spolek založen.
2. **Uživací práva (právo na majetkové výhody)** – jedná se o majetkové právo užívat např. objekty či předměty ve vlastnictví spolku, účastnit se jeho akcí. Může se také jednat o poskytování různých příspěvků členům; tyto příspěvky však nebudou mít charakter podílu na zisku.²²²
3. **Ochranná práva** – v širším smyslu sem patří právo člena na vystoupení ze spolku a právo žalovat spolek o náhradu škody, v užším smyslu pak ochranu účelu spolku.

Povinnosti členů lze členit do dvou kategorií:²²³

1. **Osobní** – sem lze zařadit povinnost dodržování stanov, účast na činnosti a při dosahování cílů spolku, loajalita a respektování poslaní spolku, zákaz poškozování jeho pověsti a dobrého jména. Některé spolky mohou mít povinnou účast na členské schůzi, u funkcionářů spolku může být stanovena povinnost seznámit se s povinnostmi plynoucími z jejich funkce. Na členy orgánů spolku se budou aplikovat obecné požadavky kladené na členy orgánů právnické osoby (např. povinnost jednat s péčí řádného hospodáře).
2. **Majetkové** – nejvýznamnější majetkovou povinností je placení členských příspěvků. Realizaci činnosti, kterou hodlá spolek vykonávat, si nelze představit bez zajištění finančních prostředků. Častým zdrojem financování spolku jsou právě členské příspěvky. Na rozdíl od chápání prvorepublikové judikatury²²⁴ nechápe současné právo výběr členských příspěvků jako výdělečnou činnost, ale

²²¹ RONOVSÁ, K. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 35.

²²² SVEJKOVSKÝ, J.; DEVEROVÁ, L. a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 197.

²²³ RONOVSÁ, K. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 35–36.

²²⁴ Rozhodnutí NSS ČSR 1103/36 (Boh. Fr. 9010/1938): „Vybírá-li spolek členské příspěvky za tím účelem, aby členům klubu mohla být poskytnuta příležitost pěstovat sport, a za účelem povznesení sportu, jde tu o výdělečnou činnost.“

jako možný základ pro financování činnosti spolku, který se nevymyká z „neziskového“ účelu spolku.

Povinnost platit členské příspěvky vychází přímo ze stanov; v nich může být kromě ní stanovena i částka a splatnost, avšak s ohledem na fungování spolku, které by si v případě změn vyžádalo změnu stanov, se toto řešení nejvíce jako praktické. Standardním řešením bývá to, že stanovy určí orgán, který o těchto záležitostech bude rozhodovat. Vzhledem k tomu, že stanovy mohou určit různé typy členství, mohou být také stanoveny různé výše členských příspěvků pro různé skupiny členů. Může se jednat např. o:

- rozdílné sazby pro členy – fyzické osoby a členy – právnické osoby,
- čestné členství s nulovým (sníženým) příspěvkem,
- snížený příspěvek v případě, že jsou členy další rodinní příslušníci,
- různé sazby pro pracující, důchodce, studenty apod.,
- sazby reflektující využívání spolkového majetku atd.

Členské příspěvky nelze vnímat pouze jako pravidelné (např. každoroční) platby. Může se jednat o *ad hoc* rozhodnutí příslušného orgánu motivované získáním prostředků na financování aktivit spolku, mohou mít mimořádnou povahu v souvislosti s mimořádnými událostmi. Stejně tak si lze představit zakotvení vstupního členského příspěvku.

Jednou ze zásad spolkového práva je, že zisk se nerozděluje členům. Proto členové nemohou očekávat z tohoto titulu od spolku finanční plnění. Právní úprava vychází ze zásady oddělení majetku spolku a majetku jeho členů; členové proto nemají vkladovou povinnost a neručí za dluhy spolku.²²⁵

3.6.4 Seznam členů

Zákon zavádí fakultativní instrument v podobě seznamu členů, který slouží jako základní zákonný rámec pro evidenci členské základny. U malých spolků s malou členskou základnou asi význam mít nebude, avšak někteří odborníci se domnívají, že z důvodu vnitřního pořádku by měl být spíše povinný. Pakliže se spolek rozhodne seznam členů vést, je povinen určit zásady pro jeho vedení, tedy způsob vedení seznamu, provádění zápisů a výmazů členů, zapisované skutečnosti, možnost zveřejnění seznamu, případně i způsob tohoto zveřejnění. Bude zřejmě vysoce praktické seznam členů vést, neboť ten může mít v praxi vazbu na vznik a zánik členství, ale také na evidenci plateb členských příspěvků, povědomí o členské základně v případě vysokého počtu členů či členité organizační struktury, v případě jednání navenek (s donátory apod.).

²²⁵ Samozřejmě je nad rámec této obecné zásady možné, aby členové ručili za dluhy spolku na základě smluvního vztahu (§ 2018 NOZ).

Vzhledem k tomu, že tento instrument je primárně určen pro vnitřní potřeby spolku, neklade zákon požadavky na jeho vedení; o formě tedy rozhodne spolek. Jelikož při zpracování seznamu členů pracuje spolek s osobními údaji členů, stává se na základě toho správcem osobních údajů ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů a je povinen postupovat v souladu s tímto zákonem.

Zákon dále upravuje pravidla pro získání výpisu ze seznamu členů. Vůči členům (i bývalým), manželovi, potomkům a rodičům má spolek povinnost vydat výpis bezpodmínečně, dalším osobám (osoba blízká nebo dědic) v případě, prokáží-li zájem hodný právní ochrany. Seznam členů může být (i částečně) zveřejněn, což je podmíněno souhlasem všech členů, kteří jsou v něm zapsáni.

3.6.5 Zánik členství

§ 237 NOZ

Členství ve spolku zaniká vystoupením, vyloučením, nebo dalšími způsoby uvedenými ve stanovách nebo v zákoně.

Můžeme rozlišovat zánik dobrovolný a nedobrovolný. Je možné dovést tyto způsoby zániku členství:

- smrt (v případě právnické osoby zánik),
- automatický zánik členství nezaplacením členských příspěvků,
- vystoupení,
- vyloučení,
- zánik spolku,
- dohoda uzavřená mezi spolkem a jeho členem.

Smrt. Vzhledem k tomu, že členství ve spolku má osobní povahu, zaniká členství fyzické osoby její smrtí. Členství právnické osoby zanikne jejím zánikem.²²⁶

§ 238 NOZ

Neurčí-li stanovy jinak, zanikne členství, pokud člen nezaplatí členský příspěvek ani v přiměřené lhůtě určené spolkem dodatečně ve výzvě k zaplacení, ačkoli byl na tento následek ve výzvě upozorněn.

Nezaplacení členského příspěvku. Automaticky může členství zaniknout např. marným uplynutím dodatečné lhůty k zaplacení členského příspěvku, je-li na jeho placení členství vázáno.²²⁷ Tuto možnost zákon nově připouští (§ 238). Zároveň

²²⁶ V případě, že stanovy nevyužily v souladu s § 232 odst. 1 NOZ možnost přechodu členství na právního nástupce.

²²⁷ RONOVSÁ, K. *Spolkové a nadační právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 34.

konstruuje jako jistou ochranu členů povinnost, aby spolek poskytl v případě prodlení se zaplacením příspěvku členovi dodatečnou lhůtu, a ve výzvě k zaplacení upozornil na následek spočívající v zániku členství v případě jeho nezaplacení. Obě podmínky musí být splněny kumulativně, což znamená, že nebude-li výzva s určením dodatečné lhůty k zaplacení obsahovat poučení o následcích, členství ve spolku nezaniká. O stejnou situaci by však mohlo jít v případě, že spolek by poskytl pouze formální, nepřiměřeně krátkou lhůtu ke splnění povinnosti.²²⁸

V případě, že člen členský příspěvek neuhradí a jeho členství tudíž zanikne, je tento dluh vůči členovi vymahatelným nárokem i po zániku jeho členství, jelikož tato pohledávka za členem vznikla z kvazismělného vztahu v podobě členství ve spolku.

Vystoupení. Zásada dobrovolnosti členství se projevuje v možnosti dobrovolně vystoupit ze spolku. Nikdo nesmí být nucen ke sdružování, k účasti ve spolku.²²⁹ Jedná se o jednostranný úkon dosavadního člena, který projevuje vůli již nadále nebýt členem. Stanovy mohou dobrovolné vystoupení vázat tím, že projev vůle k vystoupení musí být písemný.²³⁰ Některé spolky mohou možnost dobrovolného vystoupení vázat na určité podmínky, např. stanovením výpovědní lhůty, po jejím uplynutí právní účinky vystoupení nastanou. Taková okolnost není nepřijatelná, pokud tím není omezena vlastní možnost vystoupení.²³¹ Avšak § 215 odst. 1 NOZ jasně deklaruje právo svobodně ze spolku vystoupit. Je tak na posouzení konkrétních podmínek stanov, zda nejsou v rozporu se zásadou dobrovolnosti členství.

§ 239 NOZ

(1) Neurčí-li stanovy něco jiného, může spolek vyloučit člena, který závažně porušil povinnost vyplývající z členství a v přiměřené lhůtě nápravu nezjednal ani po výzvě spolku. Výzva se nevyžaduje, nelze-li porušení povinnosti odčinit nebo způsobilo-li spolku zvlášť závažnou újmu.

(2) Rozhodnutí o vyloučení se doručí vyloučenému členu.

§ 240 NOZ

(1) Neurčí-li stanovy jiný orgán, rozhoduje o vyloučení člena statutární orgán.

(2) Neurčí-li stanovy jinak, může návrh na vyloučení podat v písemné formě kterýkoli člen; v návrhu se uvedou okolnosti osvědčující důvod pro vyloučení. Člen, proti kterému

²²⁸ BÍLKOVÁ, J. Komentář k § 239 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. *Obecná část* (§ 1–654). Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1166.

²²⁹ rozsudek NS ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1919/2009

²³⁰ BŘEŇ, J.; JEMELKA, L. *Zákon o sdružování občanů, zákon o právu shromažďovacím s komentářem*. Praha: ASPI, 2007, s. 13.

²³¹ TELEČ, I. *Spolkové právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 153.

návrh směřuje, musí mít příležitost se s návrhem na vyloučení seznámit, žádat o jeho vysvětlení a uvést i doložit vše, co mu je k prospěchu.

Vyloučení. Členství může zaniknout proti vůli člena, a sice vyloučením. Jedná se o jednostranný úkon ze strany spolku. Příslušný orgán tím dává najevo nesouhlas s další účastí člena ve spolku.

Problematiku zániku členství upravují § 237–242. Zákon stanoví jako důvod vyloučení člena závažné porušení povinností vyplývajících z členství ve spolku a tento člen nezjednal nápravu ani v přiměřené lhůtě dané mu k tomu spolkem.

Vývoj judikatury je patrný v otázce, zda je možné člena spolku vyloučit bez udání důvodu. Soud nejprve dovodil, že „vyloučení člena občanského sdružení ze sdružení rozhodnutím valné hromady bez udání důvodů je platné, jestliže stanovy sdružení takový postup valné hromady připouštějí“.²³² NS však v dovolacím řízení následně uvedený rozsudek zrušil a konstatoval, že „není zpravidla přípustné, aby bylo členství v občanském sdružení ukončeno vyloučením člena bez uvedení důvodu. Jestliže stanovy občanského sdružení takovou možnost připouštějí, dostávají se v této části do rozporu s právem svobodně se sdružovat (čl. 20 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)“.²³³ Člena tedy nelze vyloučit bez udání důvodu, resp. lze jej vyloučit jen z důvodu, který je výslovně a jasně předvídan ve stanovách. Pokud stanovy žádný důvod neobsahují (*argumentum a contrario* – stanovy mohou určit vlastním systémem porušení členských povinností),²³⁴ bude aplikováno zákonné vymezení. Na základě zákona je možno charakterizovat tři stupně závažnosti porušení členských povinností:

- porušení povinností, které není závažné a nemůže být tudíž důvodem pro vyloučení člena ze spolku,
- porušení povinností, které je sice závažné, ale lze je odčinit ve spolkem poskytnuté přiměřené lhůtě,
- porušení povinností, které je závažné a způsobenou újmu odčinit nelze, případně se jedná o zvláště závažnou újmu; v takovém případě lze člena vyloučit bez předchozí výzvy.

Zákonodárce se při obecném vymezení závažnosti porušení členských povinností inspiroval dosavadní judikaturou.²³⁵ Stupně závažnosti porušení členských

²³² rozsudek KS v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. 22 Co 473/2009

²³³ rozsudek NS ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2976/2010

²³⁴ Může být stanoven důvod spočívající v pravomocném nepodmíněném trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin spáchaný proti jinému členu spolku nebo v souvislosti s činností spolku.

²³⁵ Rozsudek NS ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1785/2009: „Pro posouzení, zda je možno členovi sdružení uložit nejpřísnější opatření, jímž je vyloučení, je rozhodující intenzita (závažnost) porušení povinnosti dotčeného člena. To znamená, že musí jít o takové porušení povinností, které by bylo možno kvalifikovat jako hrubé.“

povinností zákon konkrétně nevymezuje. Lze si představit, že jejich vymezení provedou stanovy. Jde o relativně abstraktní (neurčitou) hypotézu, kterou zákonodárce vytváří větší prostor pro uvážení orgánu (resp. následně i soudu v případě obrany člena), který o vyloučení bude rozhodovat.

Zákon nechává v dispozici spolku, aby ve stanovách určil, který orgán bude k rozhodování o vyloučení členů příslušný. Neupraví-li tuto záležitost stanovy jinak (např. že bude rozhodovat členská schůze či výkonný orgán), rozhoduje o vyloučení člena statutární orgán. Neurčí-li stanovy jinak, zákon subsidiárně stanoví, že návrh na vyloučení může písemně podat kterýkoliv člen. Tato možnost tak může být modifikována, resp. omezena např. jen pro výkonný orgán, orgán pobočného spolku apod. V tomto ohledu není vyloučeno, aby podnět vzešel z orgánu, který o vyloučení bude (ať v prvním stupni nebo v rámci přezkumu) rozhodovat.

Zákon stanoví základní „procesní“ práva vylučovaného člena. Základním právem je možnost obhajoby dotyčného člena spočívající v možnosti se s návrhem na vyloučení seznámit, žádat o jeho vysvětlení a uvést i doložit vše, co je mu ku prospěchu. Rozhodnutí o vyloučení je třeba řádně odůvodnit, tedy srozumitelným způsobem nevzbuzujícím pochybnost konkretizovat, v čem spočívá porušení povinností člena. Není třeba v rozhodnutí odkázat na příslušné ustanovení zákona či stanov, je však nezbytné podat řádné, přesné a srozumitelné odůvodnění, ze kterého bude možno bez větších potíží dovodit, o jaké ustanovení zákona či stanov se skutkové vymezení opírá.²³⁶

Zákon nestanoví žádnou lhůtu, do které je možné o vyloučení člena rozhodnout. Nepříměřené v tomto směru se jeví rozhodnutí o vyloučení člena za delikt, který spáchal před několika lety. Toto rozhodnutí by bylo v rozporu s principem právní jistoty, na kterém stojí právní řád České republiky. V konečném důsledku by takové rozhodnutí mohlo být pro rozpor s dobrými mravy nicotné.

Rozhodnutí je třeba doručit vyloučenému členovi. Z toho vyplývá nutnost vyhotovit rozhodnutí v písemné formě. S ohledem na skutečnost, že se nejedná o rozhodování soudního či správního orgánu, nejsou zákonem kladeny požadavky na formální náležitosti rozhodnutí. Je tak možné, aby formu „rozhodnutí“ o vyloučení měl i zápis z jednání orgánu, který o vyloučení rozhodl. *„Je-li zápis z jednání orgánu sdružení, který člena ze sdružení vyloučil, jediným dokumentem o vyloučení jeho člena, pak musí obsahovat mimo jiné popis důvodu vyloučení tohoto člena a musí být podepsán způsobem, který vymezuje jednacím řádem tohoto orgánu. Posouzený rozpor rozhodnutí orgánu sdružení se stanovami může být spatřován též v rozporu s jednacím řádem orgánu sdružení, který je oprávněn činit za toto sdružení*

²³⁶ usnesení NS ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4151/2009

určité rozhodnutí. V jednacím řádu lze totiž spatřovat konkretizaci (provedení) obsahu stanov.²³⁷

Zákon nestanoví, jakým způsobem lze doručovat, a proto je možné využít jak osobní předání (s potvrzením převzetí), tak doručení poštou či datovou schránkou. „Žádný zákon neurčuje náležitosti rozhodnutí orgánu sdružení o vyloučení a žádný zákon tedy ani neurčuje povinnost poučít adresáta takového rozhodnutí o opravných prostředcích.“²³⁸ Nedostatek interního poučení člena spolku o možnosti domáhat se u soudu přezkoumání o vyloučení člena nemá důsledky stanovené pro takový případ u soudního či správního rozhodnutí příslušnými zákony.²³⁹

„Spolek [...] jest korporací soukromoprávní, ježto nelze ho považovati za ústav obstarávající část veřejné správy, což jest znakem veřejnoprávních korporací. Příslušnost veřejné správy ohledně soukromých spolků týká se jen dozoru na spolkovou činnost, by byla zamezena činnost přičítící se všeobecným zákonům, aneb nebezpečná pro ústroj a činnost státu, nesměřuje však nijak k úpravě vnitřních poměrů mezi členy a spolkem, a mezi členy navzájem. Tyto vztahy jsou povahy soukromoprávní (vztah soukromníka k soukromé korporaci, popřípadě mezi členy jako soukromníky v rámci spolku mezi sebou). Nelze dovésti ani ze spolkového zákona, ani z jiných zákonů, že jde o poměry veřejnoprávní.“²⁴⁰ Rozhodnutí spolkového orgánu o vyloučení člena není rozhodnutím správního orgánu ani rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy,²⁴¹ nelze ústavní stížností zrušit napadené rozhodnutí o vyloučení.²⁴² Stejně tak přezkum rozhodnutí o vyloučení člena nemůže být výkonem správního soudnictví, ale soudy jej přezkoumávají dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.²⁴³

§ 241 NOZ

(1) Člen může do patnácti dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě navrhnout, aby rozhodnutí o jeho vyloučení přezkoumala rozhodčí komise, ledaže stanoví určí jiný orgán.

(2) Příslušný orgán zruší rozhodnutí o vyloučení člena, odporuje-li vyloučení zákonu nebo stanovám; rozhodnutí o vyloučení člena může zrušit i v jiných odůvodněných případech.

²³⁷ rozsudek NS ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1981/2010

²³⁸ usnesení NS ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. 28 Cdo 704/2007

²³⁹ rozsudek NS ze dne 17. 2. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1177/96

²⁴⁰ rozhodnutí NS ze dne 17. 3. 1932 R I 118/32 (Vážný 11479)

²⁴¹ rozsudek NS ze dne 17. 2. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1177/96

²⁴² nálež ÚS ze dne 20. 2. 2001, sp. zn. II. ÚS 452/98

²⁴³ usnesení NS ze dne 24. 2. 1999, sp. zn. Cdo 2317/98, usnesení NSS ze dne 8. 1. 2007, č. j. Konf 33/2006-5

Rozhodnutím prvostupňového orgánu spolku nekončí účast člena ve spolku. Členství ve spolku končí (je-li proti rozhodnutí prvostupňového orgánu podáno včasné odvolání) teprve rozhodnutím přezkumného orgánu o vyloučení člena, popřípadě marným uplynutím lhůty k podání odvolání.²⁴⁴

Zákon upravuje interní přezkum rozhodnutí o vyloučení. V dikci zákona je tak možno nalézt několik řešení:

- o vyloučení bude rozhodovat statutární nebo výkonný orgán (případně jiný orgán), k přezkumu bude povolána členská schůze nebo rozhodčí komise,²⁴⁵
- o vyloučení bude rozhodovat členská schůze, k přezkumu bude povolána rozhodčí komise,
- o vyloučení bude rozhodovat členská schůze, rozhodčí komise není zřízena,
- o vyloučení bude v prvním stupni rozhodovat rozhodčí komise,
- o vyloučení bude rozhodovat statutární nebo výkonný orgán, spolek nemá zřízenou rozhodčí komisi a stanovy neurčily jiný orgán oprávněný k přezkumu.

V rámci vnitřní organizace spolku nebude v posledních třech situacích naplněn požadavek dvoustupňového rozhodování (interního přezkumu),²⁴⁶ a idea zákonodárce spočívající v této možnosti promítnutím do § 241, tak zůstane nenaplněna. Člen tudíž ztratí možnost brojit proti rozhodnutí o svém vyloučení v rámci organizační struktury spolku a bude tak moci podat žalobu k soudu. Jelikož spolek neumožňuje členovi uplatnit opravný prostředek uvnitř spolku, neměly by soudy žalobu vylučovaného člena zamítat pro nevyčerpání prostředků v rámci spolku. Někteří autoři²⁴⁷ však dovozují, že interní přezkum by měl být v zásadě obligatorní (§ 241 presumuje možnost podání opravného prostředku a rozhodnutí o něm v rámci vnitřních struktur spolku), a spolek není bez dalšího oprávněn dovolávat se nedostatku této právní otázky ve stanovách; jiní autoři²⁴⁸ poukazují rovnou na chybu v zákoně. Tyto případy se však jeví jako extrémní a lze jen doporučit, aby spolky měly v rámci své struktury možnost vnitřního přezkumu vyloučení člena zakotvenu.

V případě, že vyloučený člen nevyužije možnost podat opravný prostředek v rámci interního přezkumu spolku, ztrácí tím možnost uplatnit ochranu svého členského práva u soudu. Podmínkou pro aktivní legitimaci v civilním soudním řízení je právě vyčerpání všech prostředků v rámci interní spolkové úrovně.

²⁴⁴ rozsudek NS ze dne 26. 1.2005, sp. zn. 29 Odo 428/2004

²⁴⁵ Řízení před rozhodčí komisí spolku se bude řídit právní úpravou obsaženou v § 40e–40k zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁶ Na který poukazuje náleží ÚS ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 3486/10.

²⁴⁷ BÍLKOVÁ, J. Komentář k § 241 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1172. RONOVSÁ, K.; VITOUL, V.; BÍLKOVÁ, J. a kol. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014, s. 124.

²⁴⁸ SVEJKOVSKÝ, J.; DEVEROVÁ, L. a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 225.

Příslušný přezkumný orgán zruší rozhodnutí o vyloučení člena, odporuje-li vyloučení zákonu nebo stanovám;²⁴⁹ rozhodnutí o vyloučení člena může zrušit i v jiných odůvodněných případech. Důvod pro rozhodnutí o zrušení vyloučení člena může spočívat např. v:

- absenci předchozí výzvy k nápravě porušení povinnosti (§ 239 odst. 1),
- nemožnosti uplatnění obhajoby vylučovaného člena (§ 240 odst. 2),
- nepřislušnosti orgánu, který o vyloučení rozhodl v prvním stupni,
- nenaplnění podmínek pro jednání a rozhodování příslušného orgánu (kvorum pro usnášeníschopnost nebo pro přijetí rozhodnutí),
- v nemožnosti podřadit důvody pro vyloučení pod právní regulaci (v případě absence těchto důvodů ve stanovách),
- nerespektování pravidel pro vyloučení zakotvených ve stanovách (např. určí-li stanovy, že k vyloučení člena spolku lze přistoupit pouze při opětovném porušení členských povinností).

V případě aplikace vnitřního přezkumu zanikne členství až po vydání rozhodnutí přezkumným orgánem spolku či po marném uplynutí lhůty k podání návrhu na tento přezkum.

§ 242 NOZ

Vyloučený člen může do tří měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o svém vyloučení navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti vyloučení; jinak toto právo zaniká. Nebylo-li mu rozhodnutí doručeno, může člen návrh podat do tří měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejdéle však do jednoho roku ode dne, kdy byl po vydání rozhodnutí zánik jeho členství vyloučením zapsán do seznamu členů; jinak toto právo zaniká.

„Soud jest oprávněn zkoumati rozhodnutí spolku, zda vyloučení člena ze spolku odpovídá stanovám a zda se nepřičí dobrým mravům.“²⁵⁰

Zákon v tomto ustanovení připouští ingerenci státní moci do spolkové samosprávy. Jedná se o přípustný zásah motivovaný ochranou vyloučeného člena.

Vyloučený člen může do tří měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o svém vyloučení navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti vyloučení; jinak toto právo zaniká. Nebylo-li mu rozhodnutí doručeno, může člen návrh podat do tří měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejdéle však do jednoho roku ode dne, kdy byl po vydání rozhodnutí zánik jeho členství vyloučením zapsán do seznamu

²⁴⁹ Nemusí se jednat pouze o stanovy v úzkém slova smyslu, ale i o další vnitřní předpisy spolku, které stanovy konkretizují a provádějí.

²⁵⁰ rozhodnutí NS ČSR Rv I 2602/38 (Vážný 17386/1939)

členů;²⁵¹ jinak toto právo zaniká. Judikatura²⁵² opakovaně dovodila, že se nejedná o problematiku správního soudnictví, proto se řízení o žalobě na neplatnost rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku (jedná se o řízení sporné) bude odehrávat v režimu civilního řízení (občanského soudního řádu); věcně a místně příslušným soudem bude okresní soud podle sídla spolku.

Návrhem se lze domáhat zrušení rozhodnutí o vyloučení z důvodů jak věcných, tak z důvodů procesních (lze namítat vady řízení o vyloučení spočívající např. v nemožnosti člena seznámit se s obsahem návrhu na vyloučení). V případě, že v rámci spolkového přezkumu potvrdil přezkumný orgán rozhodnutí prvostupňového spolkového orgánu, je třeba u soudu žalobou namítat neplatnost obou těchto rozhodnutí.

Aktivně legitimován je pouze vyloučený člen. Nevyčerpání opravných prostředků v rámci interní úrovně spolku má za následek nedostatek hmotněprávní podmínky podání k soudu a ten by v takovém případě žalobu zamítl. Petit žalobního návrhu je třeba formulovat ve shodě s textem zákona, tedy na vyslovení neplatnosti vyloučení.

V případě, že soud vysloví neplatnost rozhodnutí o vyloučení, členství se „obnovuje“, resp. se na něj pohlíží, jakoby nikdy nezaniklo.

3.6.6 Soudní ochrana členů

§ 258 NOZ

Každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany, může navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánů spolku.

§ 259 NOZ

Právo dovolat se neplatnosti rozhodnutí zaniká do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.

²⁵¹ S ohledem na fakt, že vedení seznamu členů není povinné, bude nutné uvedené ustanovení vykládat tak, že lhůta bude počítána ode dne, kdy spolek učinil záznam v dokumentaci, kterou o členech vede, ať už se jedná o jakoukoliv podobu. Nebude-li však možné jednoznačně určit ani tento okamžik, bude se počátek lhůty odvíjet od data vydání rozhodnutí příslušného spolkového orgánu.

²⁵² Například náleží ÚS ze dne 10. 3. 1998, sp. zn. IV. ÚS 9/98, rozsudek NS ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 30 Cdo 275/2002, Usnesení NS ze dne 24. 2. 1999, sp. zn. 20 Cdo 2317/98, usnesení NSS ze dne 8. 1. 2007, čj. Konf 33/2006-5.

Již prvorepubliková judikatura²⁵³ dovodila, že „*spory ze spolkového poměru nejsou povahou jednotné, nýbrž jest rozlišovati mezi spory ze správní činnosti spolku a jeho rozhodčího soudu (na příkl. spory o platnost usnesení spolkových orgánů, o správnosti spolkových voleb, osobní spory mezi činovníky neb členy) a spory z poměru spolkového, které jsou povahou majetkové (na příkl. spory o placení příspěvku, o náhradu škody pro nesprávný výkon spolkové činnosti)*“. O uplatnění práva vyloučeného člena u soudu bylo pojednáno v předchozím textu. Následující text se zabývá další oblastí úpravy soudní ochrany člena, a sice možností domáhat se vyslovení neplatnosti rozhodnutí spolkového orgánu. Ta je zakotvena v § 258–261.

Zákon dává možnost navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, členům spolku²⁵⁴ (zde nebude interpretace dělat problém), ale i každému, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany. Tento pojem není v zákoně interpretován, bude tak věcí soudu, aby dovodil, kdy tento zájem bude dán. Soudní praxe²⁵⁵ již dříve dovodila, že aktivní věcná legitimace bude dána osobám, které nejsou členy sportovního svazu, ale byly sankcionovány jeho disciplinární komisí pokutou. Tyto osoby požívaly zájmu hodného právní ochrany právě z důvodu, že rozhodnutím spolkového orgánu jim byla způsobena majetková újma. Důvodem pro tento závěr byla skutečnost, že aktivity spolku přesahují úzce zájmový a členský rámec, dotýkají se i osob, které se na aktivitách spolku, ač nejsou jeho členy, podílí, a tyto osoby jsou podrobeny disciplinární pravomoci spolkových orgánů.

Dále bylo judikaturou dovozeno, že aktivně věcně legitimován k podání návrhu bude též bývalý člen spolku. „*Ani skutečnost, že žalobce již není členem (nyní) Fotbalové asociace České republiky, nebránila žalobci podat tuto žalobu. Jak správně shledaly nižší instance, žalobce jednak byl v době rozhodování Výkonného výboru ČMFS členem ČMFS a kromě toho jsou oprávněné zájmy žalobce (požadavek na náhradu škody ve spojitosti s napadeným rozhodnutím) takové povahy, že žalobce k žalobě též opravňují. Nelze než rovněž poukázat na judikaturu Nejvyššího soudu. V rozsudku sp. zn. 28 Cdo 2865/2006 připustil dovolací soud, aby žalobu podala fyzická osoba, která sama nebyla členem ČMFS, a to z toho důvodu, že se napadené rozhodnutí orgánu ČMFS bezprostředně dotýkalo jejich práv a zájmů. V usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1018/2005 nejvyšší instance uzavřela, že aktivně věcně legitimován k podání žaloby podle § 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb. (nyní § 258 NOZ, pozn. autora) je též bývalý člen občanského sdružení, zejména*

²⁵³ rozhodnutí NS ČSR ze dne 31. 5. 1933, R I 461/33 (Vážný 12652)

²⁵⁴ rozhodnutí NS ČSR ze dne 31. 3. 1932, Rv II 73/31 (Vážný 11515): „*Odpor proti určitým usnesením nebo ustanovením spolkovým může člen uplatnit jen cestou předepsanou spolkovým zákonem a stanovami, jinak však jest jimi ve svém členském poměru ke spolku vázán.*“

²⁵⁵ Rozsudek NS ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 28 Cdo 2865/2006, rozsudek NS ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3074/2012.

*jde-li o právní vztah založený rozhodnutím orgánu sdružení, jenž se ho bezprostředně týká.*²⁵⁶

Broit proti rozhodnutí spolkového orgánu však nebude moci pobočný spolek, jelikož možnost soudní ochrany je dána členu spolku, nikoliv jeho organizační složce.²⁵⁷

Nelze brojit proti jakémukoliv rozhodnutí spolkového orgánu. Má-li se člen bránit žalobou k soudu, musí jít o rozhodnutí, které určitým intenzivním způsobem zasáhlo do jeho práv. *„Dojde-li k významnému zásahu do práv člena občanského sdružení, nesmí být jeho soudní ochrana redukována. Při (eventuálně) minimálním, málo intenzivním konfliktu rozhodnutí orgánu občanského sdružení s dílčím členským právem musí člen vzít v úvahu, že do sdružení vstoupil dobrovolně a že součástí vnitrospolkové demokracie je též podrobení se rozhodnutí spolkového orgánu.*“²⁵⁸

V návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí spolkového orgánu je třeba tvrdit rozpor se zákonem nebo stanovami. Postačuje však tvrdit pouze rozpor se stanovami, není třeba tvrdit též rozpor se zákonem. Stanovy jsou vykládány v širším rozsahu, pro posouzení rozporu se stanovami se může ukázat nezbytné posoudit i další interní předpisy spolku, které stanovy provádějí, resp. konkretizují.²⁵⁹ Soudní praxe²⁶⁰ však připouští, že člen spolku je oprávněn domáhat se určení svého členství. *„...může-li se člen spolku bránit proti rozhodnutí o svém vyloučení [...], tím spíše musí mít možnost bránit se v případech, kdy spolek žádně takové rozhodnutí nevydal, avšak fakticky jeho členství zpochybňuje a jako s členem s ním nejedná. Soudní ochrana ani v jedné z uvedených situací neznamená porušení spolkové autonomie a autoritativní vnucování určitého subjektu spolku za člena, ale pouze a jenom posouzení otázky, zda jeho členství zaniklo v souladu se zákonem a stanovami, či nikoliv.“*²⁶¹

Judikatura dovodila, že žalobní návrh musí znít na neplatnost rozhodnutí spolkového orgánu. Soud může rozhodnout jen o takto petitorně znějící žalobě (určení, zda je rozhodnutí orgánu sdružení v souladu se zákonem nebo stanovami). *„Jiné znění určovací žaloby, ale i jiná žaloba člena podaná proti občanskému sdružení, postrádají oporu v hmotném právu. Princip spolkové autonomie velí soudu nezasahovat do činnosti občanských sdružení jiným způsobem, než výslovně dovoluje zákon.*“²⁶² Judikatorně je dovozeno, že soud zamítne žalobu, která se bude domáhat

²⁵⁶ usnesení NS ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3345/2012

²⁵⁷ usnesení NS ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. 28 Cdo 197/2005

²⁵⁸ rozsudek NS ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2304/2011

²⁵⁹ usnesení NS ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4852/2009

²⁶⁰ Nález ÚS ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. III. ÚS 2542/07, rozsudek NS ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1919/2000.

²⁶¹ usnesení ÚS ze dne 11. 4. 2011, sp. zn. I. ÚS 843/11

²⁶² rozsudek NS ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 28 Cdo 2948/2006

zrušení rozhodnutí spolkového orgánu.²⁶³ Stejně tak soudní praxe dovodila, že „*ani členové spolku nemohou soudně vymáhat svolání valné hromady tohoto spolku s tvrzením, že se dovolávají ochrany svých práv*“.²⁶⁴ Jiný režim se však uplatní tehdy, rozhodovala-li o sporné záležitosti spolkové samosprávy rozhodčí komise. V takovém případě zákon o rozhodčím řízení dává žalobci navrhnout zrušení rozhodčího nálezu vydaného tímto spolkovým orgánem.

Zákon stanoví jako hmotněprávní podmínku pro podání návrhu k soudu vyčerpání opravných prostředků v rámci interní úrovně spolku, umožňují-li stanovy takový opravný prostředek podat. V případě malých spolků, kde má většinou veškerou činnost na starost jeden orgán již žádná možnost uplatnění opravného prostředku dána není.²⁶⁵ Tato podmínka se však neuplatní pro osoby, jež nejsou členy spolku. Podání návrhu k soudu bez vyčerpání interních opravných prostředků bude mít za následek zamítnutí takového návrhu pro absenci podmínek k soudnímu řízení.

Lhůty stanovené v zákoně pro podání návrhu k soudu jsou prekluzivní, což znamená, že jejich uplynutím se právo domáhat se vyslovení neplatnosti zaniká. „*Uplynutí prekluzivních lhůt [...] vylučuje možnost následného soudního přezkumu takového rozhodnutí, a to i jako otázky předběžné.*“²⁶⁶

Soudní řízení se bude řídit právní úpravou zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, konkrétně § 85–93. Věcně a místně příslušný bude v tomto ohledu krajský soud podle sídla spolku, tedy soud, u něhož je spolek veden ve veřejném rejstříku.

§ 260 NOZ

(1) *Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit.*

(2) *Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví ani tehdy, bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.*

Možnosti soudní ochrany jsou však, v souladu s ústavněprávní zásadou odluky spolku od státu, limitovány. Ingerence soudní moci nemůže být bezbřehá. Sleduje se zde zájem na stabilitě spolkového života a princip právní jistoty v případech, kdy rozhodnutí nevyvolá závažné právní následky. Soudní praxe postupem času dospěla k názoru, že není možné absolutně prolomit toto oddělení a zasahovat do spolkové autonomie u všech oblastí života spolku (orgány spolku rozhodují v běžných

²⁶³ usnesení NS ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 28 Cdo 1043/2011

²⁶⁴ rozsudek NS ze dne 29. 3. 2004, sp. zn. 32 Odo 726/2003

²⁶⁵ BŘEŇ, J.; JEMELKA, L. *Zákon o sdružování občanů, zákon o právu shromažďovacím s komentářem*. Praha: ASPI, 2007, s. 57.

²⁶⁶ usnesení NS ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1302/2014

provozních záležitostech), ale musí se jednat o zásadní porušení zákona či stanov.²⁶⁷ Pro posouzení intenzity zásahu do práv člena spolku, a s ohledem na absenci těchto kritérií v zákoně, vytyčil NS interpretační kritéria, která měla být posuzována při rozhodování o neplatnosti rozhodnutí spolkového orgánu:

- protiprávnost jednání spolku,
- společenský zájem na projednání věci,
- vyčerpání prostředků interního přezkumu, je-li ve stanovách upraven,
- výrazná osobnostní či materiální újma tvrzená žalobcem.²⁶⁸

NOZ nově vytyčil kritéria, podle nichž soud v řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí spolkového orgánu neplatnost nevysloví, když:

- porušení nemá pro člena (případně jinou osobu) závažné právní následky,
- je-li to v zájmu spolku hodném právní ochrany,
- bylo-li by vyslovením neplatnosti podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.

„Přezkum rozhodnutí orgánu spolku se neomezuje jen na posouzení, zda rozhodnutí vydal orgán k tomu povoláný, zda byl dodržen procedurální postup a práva účastníků, a nejde-li v daném případě o svévolné rozhodnutí příslušného orgánu. Soudní přezkum se vztahuje na veškeré aspekty interního spolkového rozhodnutí, jimiž je zpochybněna jeho zákonnost nebo soulad se stanovami.“²⁶⁹

Napadené rozhodnutí může být nadáno tak podstatnou vadou, že soud konstatuje nicotnost (nulitu) rozhodnutí, čímž samo o sobě nemá žádné právní účinky.²⁷⁰ Jednalo se o případ, kdy soud dospěl k závěru o nulitě rozhodnutí členské schůze spolku, jehož převažující část hlasujících tvořili nečlenové spolku. Naproti tomu soud neshledal porušení zákona či stanov v situaci a vyslovil se pro platnost rozhodnutí, když se valné hromady spolku zúčastnily osoby, jež nebyly členy spolku, avšak tyto osoby tvořily na schůzi menšinu a příslušné rozhodnutí bylo přijato většinou přítomných členů, kteří byli jako členové spolku oprávněni hlasovat.²⁷¹ S ohledem na princip právní jistoty, dokud není rozhodnutí spolkového orgánu postupem

²⁶⁷ Rozsudek NS ze dne 12. 10. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2094/2011: „Dojde-li k významnému zásahu do práv člena občanského sdružení, nesmí být jeho soudní ochrana redukována. Při minimálním, málo intenzivním konfliktu rozhodnutí orgánu občanského sdružení s důležitým členským právem ovšem člen musí vzít v úvahu skutečnost, že do sdružení vstoupil dobrovolně, a že součástí vnitrospolkové demokracie je též podrobení se rozhodnutí spolkového orgánu.“

²⁶⁸ DAVID, L. Komentář k § 260 obč. zák. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1234.

²⁶⁹ rozsudek NS ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. 28 Cdo 4380/2011

²⁷⁰ rozsudek NS ze dne 23. 8. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4179/2009

²⁷¹ rozsudek NS ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 33 Odo 967/2004

dle § 258 a násl. NOZ prohlášeno za neplatné, je nutné na ně pohlížet jako na platné, tedy právně bezvadné.²⁷²

§ 261 NOZ

(1) *Porušil-li spolek základní členské právo člena závažným způsobem, má člen právo na přiměřené zadostiučinění.*

(2) *Namítne-li to spolek, soud právo na zadostiučinění člena spolku nepřizná, nebylo-li uplatněno:*

a) *v době stanovené pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí, nebo*

b) *do tří měsíců ode dne právní moci rozhodnutí o zamítnutí návrhu, byl-li tento návrh zamítnut podle § 260.*

Zákon nově upravuje právo člena spolku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, které má kompenzovat nemajetkovou újmu, jenž člen utrpěl v důsledku protiprávního jednání spolku (resp. jeho orgánu). Možnost žádat satisfakci od spolku, který závažným způsobem porušil základní členské právo, je dána pro případ, kdy soud vysloví neplatnost rozhodnutí spolkového orgánu (a porušení členského práva je tak deklarováno přímo soudním rozhodnutím), ale i v případě, kdy sice rozhodnutí orgánu je v rozporu se zákonem, ale soud jeho neplatnost nevysloví z důvodů uvedených v § 260, případně může být požadováno na základě členem tvrzeného skutkového stavu, který však nebude u soudu prokázán.

Zákon předpokládá určitou intenzitu zásahu do členského práva, pojem „závažným způsobem“ však blíže nevymezuje. Jde o relativně abstraktní (neurčitou) hypotézu, kterou zákonodárce vytváří větší prostor pro uvážení spolku (resp. soudu).

Právo na zadostiučinění uplatní člen u spolku. Ten může v zájmu mimosoudního řešení akceptovat požadavek dotčeného člena a zadostiučinění poskytnout. V opačném případě nezbude členovi nic jiného, než se zadostiučinění domáhat soudní cestou. Přiznání satisfakce je však vyloučeno v případě, že spolek uplatní kvalifikovanou námitku. Lhůta pro uplatnění práva na přiměřené zadostiučinění se odvíjí od lhůt pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí spolkového orgánu. Na závěr je třeba doplnit, že z textu zákona vyplývají i jiné prostředky soudní ochrany (žalobní návrhy):

- žaloba spočívající v požadavku na vysvětlení záležitostí spolku (§ 251),
- žaloba o právo nahlédnout do zápisu ze zasedání statutárního orgánu (§ 254 odst. 3),
- žaloba o vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi spolků (§ 283),
- žaloba brojící proti zneužití hlasovacího práva v korporaci k újmě celku (§ 212 odst. 2),

²⁷² usnesení NS ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1870/2010

- žaloba o náhradu škody způsobené korporaci jejím členem, resp. členem jejího orgánu (§ 213),²⁷³
- žaloba o určení členství ve spolku,²⁷⁴
- žaloba o poskytnutí součinnosti spolku při jeho vypořádání.²⁷⁵

3.7 Orgány spolku

Základním znakem každé právnické osoby je určitá organizovanost, vnitřní organizační struktura.

3.7.1 Obecně o organizační struktuře spolku

§ 243 NOZ

Orgány spolku jsou statutární orgán a nejvyšší orgán, případně kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány určené ve stanovách. Stanovy mohou orgány spolku pojmenovat libovolně, nevzbudí-li tím klamný dojem o jejich povaze.

Zákon ponechává ve stanovení vnitřní organizace, s ohledem na princip nezasa-
hování státu do spolkové samosprávy, volnost spolku; konstruuje pouze povinnou
bipartici spolkových orgánů, kterým je statutární orgán a nejvyšší orgán. Oba orgá-
ny se zapisují do spolkového rejstříku. Jak se budou jmenovat, jak budou utvářeny,
jaká bude jejich působnost, to upraví stanovy. Stejně tak je věcí spolku, zda vytvoří
i další orgány.

Zákon však nenutí spolky vytvářet své vlastní nové systémy. Pro případ, že se
rozhodnou pro minimalistickou verzi, zákon je v tomto pomocníkem a život spolku
se bude řídit rámcem zákona. Tato možnost může být vhodná pro malé spolky o ně-
kolika členech; spolkům s rozsáhlou organizační strukturou, velkým množstvím
členů zákon nebrání, aby si své vnitřní poměry upravil odlišně. Standardním tak
bude vedle klasické bipartice statutárního a nejvyššího orgánu ještě vytvoření orgánu
výkonného, kterému budou svěřeny pravomoci mezi zasedáními členské schůze.
Statutární orgán (předseda) pak bývá z titulu své funkce členem tohoto výkonného
orgánu.

Členem orgánu spolku nemusí být pouze člen spolku. Stanovy ovšem mohou
členství ve spolkových orgánech podmínit členstvím ve spolku. Členem orgánu

²⁷³ DAVID, L. Komentář k § 258 obč. zák. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1228.

²⁷⁴ Přípuštěno nálezem ÚS ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. III. ÚS 2542/07 nebo rozsudkem NS ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1919/2000.

²⁷⁵ Tato možnost byla dána rozsudkem NS ze dne 14. 11. 2007, sp. zn. 28 Cdo 4178/2007.

spolku může být fyzická osoba i právnická osoba. Je-li členem voleného orgánu právnické osoby jiná právnická osoba, zmocní fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala, jinak právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu. Stanovy však i toto mohou upravit vlastním způsobem a např. členství právnických osob úplně vyloučit.

§ 152 NOZ

(3) Týká-li se hlavní činnosti právnické osoby nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností a není-li hlavním účelem právnické osoby podnikání, může zakladatelské právní jednání určit, že členem voleného kolektivního orgánu právnické osoby může být i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností.

Osoba, která je povolána za člena orgánu spolku, musí být plně svéprávná. Zákon však zavádí nový institut, kterým toto základní pravidlo prolamuje a umožňuje, aby se členem orgánu spolku, jehož hlavní činnost se týká nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností, stala i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností. Taková možnost však musí být umožněna ve stanovách. Toho využijí zejména spolky zabývající se zejména činnostmi při výchově a vzdělávání dětí a mládeže, práce s handicapovanými apod. Jeví se praktickým, aby tato výjimka nebyla možná např. u statutárních orgánů či orgánů s hospodářskou pravomocí. Uvedené pravidlo nebude možné prolomit v případech, kdy zákon kogentně stanoví požadavky na členy některých orgánů (např. rozhodčí komise).

§ 246 NOZ

(1) Neurčí-li stanovy funkční období členů volených orgánů spolku, je toto období pětileté.

(2) Neurčí-li stanovy jinak, mohou členové volených orgánů spolku, jejichž počet neklesl pod polovinu, kooptovat náhradní členy do nejbližšího zasedání orgánu příslušného k volbě.

(3) Neurčí-li stanovy jinak, použijí se pro svolání, zasedání a rozhodování kolektivních rozhodování orgánů spolku § 156 a § 159 odst. 2 a přiměřeně též ustanovení o členské schůzi.

Určení délky funkčního období je primárně věcí stanov. Nelze říci, jaká je optimální délka funkčního období. Tato otázka se bude odvíjet i od orgánu, o který jde. Kratší funkční období je obvykle užíváno v zájmu zajištění flexibility činnosti, delší funkční období je považováno za prvek zajišťující stabilitu spolkové činnosti. Jednotlivé orgány spolku mohou mít stanoveny funkční období odlišně, záleží na úpravě ve stanovách. Zákon však stanovuje délku funkčního období, která se aplikuje, mlčí-li stanovy. Tato délka je nepřekročitelná a nemůže být prodloužena

ani stanovami (není však vyloučena opakovaná volba též osoby, akt volby – ustavení, byť totožné osoby, však musí nejpozději po pěti letech proběhnout).

Zákon se inspiroval právní úpravou obchodních korporací a upravil nově pro spolky tzv. kooptaci. Účelem institutu kooptace je obsadit místa členů určitého orgánu, jejichž funkce zanikla, náhradními členy a zajistit tak nepřetržitě fungování daného orgánu. Již s ohledem na odlišný způsob ustavení kooptovaných členů je ovšem zřejmé, že se musí jednat o řešení dočasné.²⁷⁶ Tento institut spočívá v „dovolbě“ (samovolbě), resp. dočasném doplnění chybějících členů určitého orgánu orgánem samotným, resp. jeho zbylými členy. Vyloučena je tak kreační pravomoc orgánu, který je standardně nadán pravomocí členy daného orgánu jmenovat. Zákon možnost kooptace limituje dvěma podmínkami:

- Počet členů orgánů neklesl pod polovinu; tato podmínka vychází z obecného pravidla o schopnosti kolektivních orgánů právnické osoby usnášet se. Ten je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů. Klesl-li by počet členů orgánu pod polovinu, orgán by nebyl schopen se platně usnášet a tedy by nebyl ani schopen kooptovat chybějící členy; v takovém případě bude nutné svolat orgán, který rozhodne o řádném ustanovení nových členů.
- Kooptovaní (náhradní) členové mají časově omezený mandát, který trvá pouze do příštího zasedání orgánu příslušného k řádné volbě členů orgánu. Je tak možné si představit situaci, kdy se po provedení kooptace náhradních členů bude konat jednání orgánu, který je povolán k ustanovení členů tohoto orgánu, ale funkční období řádných členů ještě neskončilo, tudíž tento orgán by volbu vůbec neprováděl. S ohledem na dikci zákona budu nutné provést řádnou volbu za kooptované členy, neboť těm mandát právě tímto zasedáním zanikne; není však vyloučeno, aby právě dočasní členové byli zvoleni řádnými členy orgánu.

Výkon funkce nemusí kooptovanému členovi fakticky skončit volbami nových členů, resp. dnem zasedání orgánů příslušného k provedení voleb. Pokud tento orgán při volbě nových členů kooptaci dotyčného člena „potvrdí“ (nejedná se však o potvrzení kooptace v pravém slova smyslu, ale o volbu člena orgánu, který byl do funkce povolán právě kooptací), je tato osoba nadále členem voleného orgánu spolku. Přestože je možné připustit takovou úpravu ve stanovách,²⁷⁷ nelze se

²⁷⁶ usnesení NS ze dne 19. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009

²⁷⁷ Například v případě, že tutéž osobu bude možné zvolit do funkce opakovaně nanejvýš dvakrát po sobě a povolání do funkce kooptací by se do tohoto počtu započítávalo. Pakliže by to takto stanovily upravily, lze si představit následující situaci: volební období výboru bude pět let, kooptovaný člen bude povolán do funkce šest měsíců před koncem funkčního období, následně bude členskou schůzí zvolen řádným členem výboru. V tomto případě by mu výkon funkce člena výboru byl umožněn pouze pět a půl roku místo deseti let „v kuse“. Opětovně by mohl kandidovat až za dalších pět let.

ztotožnit s názorem,²⁷⁸ že počátek funkčního období se váže již k provedení kooptace. Kooptace je zvláštním způsobem ustavení člena orgánu do funkce. Byť by byl při volbách příslušného orgánu zvolen členem stávající kooptovaný člen, ačkoli fakticky ve funkci (nepřetržitě) pokračuje, formálně se jedná o nové ustavení do funkce, které bude nutné promítnout do spolkového rejstříku, tedy provést výmaz kooptovaného člena, kterému mandát zanikl zasedáním orgánu povolaného k provedení volby, a provést zápis tohoto samého člena, který byl zvolen řádným členem spolkového orgánu na zasedání orgánu povolaného k provedení volby.

Kooptovaný člen má stejná práva a povinnosti jako člen řádně zvolený orgánem k tomu oprávněným. Institut kooptace řeší situace, kdy není možné (anebo praktické), aby se v případě uprázdnění mandátů a snížení počtu členů v určitém orgánu narychlo sešel orgán povolaný k volbě těchto členů. Daný orgán kooptací náhradních členů vyřeší problém s možnou usnášeníschopností či ochromením činnosti orgánu.

Stanovy mohou kooptaci vyloučit; mohou však stanovit její další podmínky, např. že je možná pouze u některých orgánů spolku. Lze si také představit situaci, kdy účinnost kooptace v jednom orgánu bude podmíněna schválením v orgánu jiném²⁷⁹ (nikoliv však v orgánu, který je nadán pravomocí člena ustanovit).

Jako typický příklad uplatnění tohoto institutu v praxi lze uvést možnost výboru (ať už je v postavení statutárního orgánu spolku či „jen“ vrcholného orgánu mezi členskými schůzemi), jehož členové jsou voleni členskou schůzí, kooptovat chybějící členy s mandátem do konání nejbližší členské schůze.

Procedurální otázky jednání (svolání, zasedání a rozhodování) kolektivních orgánů spolku budou zpravidla upraveny stanovami, případně vnitřními předpisy (jednací řád, volební řád apod.). Pakliže si spolek speciální úpravu nezvolí, použijí se příslušná ustanovení zákona. Spolek může odlišně upravit, případně upřesnit tyto okruhy záležitostí:

- Připustit, aby se člen orgánu nechal pro jednotlivý případ v případě své nepřítomnosti zastoupit při hlasování jiným členem téhož orgánu.
- Odlišně mohou být upravena kvora pro usnášeníschopnost a přijímání rozhodnutí kolektivním spolkovým orgánem. Standardní zákonná úprava umožňuje orgánu usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů. Tato pravidla je třeba vnímat jako kogentní, spolek je může upravit jen směrem „nahoru“, tedy příslušná kvora zpřísnit (např. pro některá hlasování o přijetí usnesení stanovit kvorum 2/3 či 3/4 členů).

²⁷⁸ BÍLKOVÁ, J. Komentář k § 246 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1193.

²⁷⁹ Například účinnost kooptace člena kontrolní nebo rozhodčí komise bude záviset na potvrzení výkonným orgánem spolku.

- Vnitřní předpisy mohou připustit rozhodování orgánu mimo zasedání (*per rollam*), tedy písemně, prostředky elektronické komunikace apod.
- Vnitřní předpisy mohou určit, že při dosažení rovnosti hlasů při rozhodování orgánu rozhoduje hlas předsedajícího.

3.7.2 Statutární orgán

§ 244 NOZ

Stanovy určí, je-li statutární orgán kolektivní (výbor) nebo individuální (předseda). Neurčí-li stanovy jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku.

„Spolek jakožto právnická osoba nemůže vůli pojmati a projeviti jinak než osobami fyzickými a to způsobem, který určuje zákon nebo stanovy pro jeho projev vůle.“²⁸⁰ Zákon vyžaduje, aby stanovy určily, jaký má spolek statutární orgán, jak se utváří a jak spolek zastupuje. Vychází se především ze skutečnosti, že spolek je právnická osoba a jako taková musí někým projevovat vůli navenek. Zákon vychází z koncepce „jednatelské nesvéprávnosti“ právnické osoby, tudíž i spolek musí jednat prostřednictvím fyzických osob. Jednání statutárního orgánu za právnickou osobu je tak zvláštním zastoupením *sui genesis*.

Statutární orgán je dominantním orgánem, neboť disponuje pravomocí zastupovat spolek ve všech záležitostech (§ 164 odst. 1 NOZ), nejsou-li vyhrazeny jinému orgánu. Statutárnímu orgánu tak náleží působnost vnější (jednání za spolek navenek vůči třetím osobám), tak vnitřní (pravomoc rozhodovací a organizační).²⁸¹ Mezi výslovné vnitřní kompetence statutárního orgánu spolku patří:

- rozhodování o vyloučení člena ze spolku (§ 240 odst. 1),
- svolávání členské schůze (§ 248 odst. 1),
- zajištění vyhotovení zápisu z členské schůze (§ 254 odst. 1).

Povinností stanov je určit, zda je statutární orgán kolektivní (tvořen více osobami) nebo individuální (tvořen jednou osobou). Je pak věcí stanov, jak bude upraveno jednatelské oprávnění statutárního orgánu navenek. Co do rozhodování „dovnitř“ bude kolektivní statutární orgán rozhodovat ve sboru a přijímat rozhodnutí většinou. Realizovat rozhodnutí „navenek“ (právně jednat) pak mohou buď všichni členové statutárního orgánu samostatně, ale je možné, aby jednalo více členů společně (například předseda a jeden člen, dva členové, případně všichni členové společně; posledně uvedená varianta se však nejeví jako praktická).

Osazení „výbor“ a „předseda“ jsou pouze názvy druhové, spolku se ponechává volnost v tom, jak tyto orgány pojmenuje. U kolektivního orgánu se může jednat

²⁸⁰ rozhodnutí NS ČSR ze dne 26. 10. 1926, Rv I 167/28 (Vážný 8412)

²⁸¹ BÍLKOVÁ, J. Komentář k § 244 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1183.

o radu, grémium, předsednictvo, prezidium, představenstvo, správní radu; individuální statutární orgán může být pojmenován jako prezident, náčelník, jednatel, ředitel, manažer, starosta, vedoucí. Spolky si tak mohou ponechat označení svých stávajících orgánů. Pro označení všech orgánů platí obecné pravidlo, že nemohou být označeny takovým způsobem, který by vzbuzoval klamný dojem o jejich povaze. Statutární orgán tak nebude možné označit jako „kontrolní orgán“ či „rozhodčí orgán“.

Někteří odborníci²⁸² nevyklučují, aby měl spolek dva statutární orgány. Právní úprava na rozdíl od jiných typů právnických osob²⁸³ nespecifikuje, jaký statutární orgán má spolek mít. Více statutárních orgánů však nebude kolektivním orgánem ve smyslu § 164 odst. 2. S ohledem na povahu a účel tohoto ustanovení autorka konstatuje, že se jedná o dispozitivní ustanovení a vícečetnost statutárních orgánů přípouští. Byť právně tato možnost přípustná může být, tak pozitivní efekt nebude mít spíše žádný, ba může být pro spolek spíše nebezpečný, protože pak v jeho čele stojí dva (nebo i více) statutárních orgánů, kteří mohou za spolek právně jednat, aniž by společně rozhodli, zda rozhodnutí učiní či nikoliv. Ustanovení o kolektivním statutárním orgánu (a tedy nutnost rozhodovat většinou, avšak realizovat rozhodnutí mohou každý člen statutárního orgánu) se na ně vztahovat nebudou.

Jiní autoři²⁸⁴ však konstatují, že je-li působnost statutárního orgánu svěřena více osobám, tvoří zásadně kolektivní statutární orgán. Přípouštějí, že speciální úprava pro jednotlivé právnické osoby²⁸⁵ může obsahovat úpravu odchylnou od obecného principu vyjádřeného v § 164 odst. 2.

Spolek více statutárních orgánů, které by netvořily kolektivní orgán, mít nemůže. Zákon v § 244 jasně stanoví, že spolek má buď kolektivní, nebo individuální statutární orgán. Vícečetnost statutárních orgánů nepřipouští a s odkazem na obecné ustanovení § 164 odst. 2 náleží-li působnost statutárních orgánů více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Nelze argumentovat podobností uváděných u obchodních společností, neboť ty ve zvláštním zákoně obsahují výslovnou speciální úpravu a představují tak výjimku z obecného ustanovení § 164 odst. 2 o kolektivních statutárních orgánech.

²⁸² *Diskuse na webu ČRDM*. [online]. [cit. 31.12.2014]. Dostupné z: <http://noz.crdm.cz/dotaz/153-predseda-mistopredseda>.

²⁸³ Kolektivní (správní rada) u nadace, individuální (ředitel) u ústavu.

²⁸⁴ LASÁK, J. Komentář k § 164 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 843. SVEJKOVSKÝ, J.; DEVEROVÁ, L. a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 107.

²⁸⁵ U veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti náleží působnost statutárního orgánu více osobám, které však netvoří kolektivní statutární orgán; u společnosti s ručením omezeným představují jednatelé individuální statutární orgány, ledaže společenská smlouva stanoví, že jednatelé tvoří kolektivní statutární orgán společnosti.

Vzhledem k této doposud nevyjasněné otázce však nelze než doporučit, aby se spolky cestou více statutárních orgánů netvořících kolektivní orgán nevydávaly, a upravy problematiku statutárního orgánu jednou z variant presumovaných zákonem.

Orgán nadaný pravomocí jmenovat a odvolávat statutární orgán určí stanovy, v případě jejich mlčení je tímto orgánem nejvyšší orgán. V případě chybějících členů kolektivního statutárního orgánu se, nevylučují-li to stanovy, uplatní institut kooptace. Nemá-li statutární orgán dostatečný počet členů potřebný k rozhodování (tedy počet členů klesl pod polovinu stanoveného počtu), jmenuje na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, chybějící členy soud na dobu než budou noví členové povoláni postupem určeným ve stanovách; jinak soud jmenuje spolku opatrovníka, a to i bez návrhu, kdykoli se o tom při své činnosti dozví. Tento postup se však použije v případech, má-li spolek kolektivní statutární orgán; je-li individuální, bude aplikován postup upravený v § 486–488 NOZ.

3.7.3 Nejvyšší orgán

§ 247 NOZ

(1) Stanovy určí, který orgán je nejvyšším orgánem spolku; do jeho působnosti zpravidla náleží určit hlavní zaměření činnosti spolku, rozhodovat o změně stanov, schválit výsledek hospodaření spolku, hodnotit činnost dalších orgánů spolku i jejich členů a rozhodnout o zrušení spolku s likvidací nebo o jeho přeměně.

(2) Je-li podle stanov statutární orgán spolku i jeho nejvyšším orgánem a není-li s to vykonávat působnost po dobu delší než jeden měsíc, může alespoň pětina členů spolku svolat shromáždění všech členů spolku; na shromáždění přechází působnost nejvyššího orgánu spolku. To neplatí, určí-li stanovy něco jiného.

(3) Neurčí-li stanovy jinak, je nejvyšším orgánem spolku členská schůze; ustanovení § 248 až 257 se na členskou schůzi použijí, pokud stanovy neurčí něco jiného.

Jako druhý povinný orgán spolku zákon stanoví nejvyšší orgán s tím, že je opět věcí stanov, který orgán jím bude. Pakliže stanovy budou mlčet a explicitně neuvědou, který orgán je orgánem nejvyšším, nastupuje zákonná domněnka, že jím je členská schůze. Zákon demonstrativním výčtem podává základní kompetence nejvyššího orgánu. Z uvedeného vyplývá, že tato působnost při rozhodování nejvyššího orgánu může být rozšířena, ale na druhou stranu lze i tyto vyjmenované kompetence svěřit do rukou jiného spolkového orgánu.

Označení „členská schůze“ je pouze označením druhovým, spolku se ponechává volnost v tom, jak tento orgán pojmenuje. Může se jednat např. o valnou hromadu, sjezd, sněm, konferenci, shromáždění členů apod. Pro označení všech orgánů platí obecné pravidlo, že nemohou být označeny takovým způsobem, který by vzbuzoval klamný dojem o jejich povaze.

Obecné pravidlo stanoví povinnost zakotvit v organizační struktuře spolku dva orgány (statutární a nejvyšší). Při této struktuře však není vyloučeno, aby nejvyšší orgán byl současně i orgánem statutárním. Spolek může být založen na autokratické struktuře vůdcovského typu,²⁸⁶ kdy se pravomoci obou orgánů soustředí v rukou jedné osoby. Tato koncepce není v rozporu s demokratickým právním řádem ani spolkovou autonomií.²⁸⁷ Je naopak věcí stanov a v rámci svobody spolčování na rozhodnutí každého člena (zájemce o členství), zda v takto organizačně pojatém spolku bude mít zájem figurovat. Na tuto koncepci myslí § 247 odst. 2 (opět dispozitivní pravidlo, které lze ve stanovách upravit odlišně), který stanoví zvláštní způsob rozhodování spolku v případě, že statutární orgán (s kompetencemi nejvyššího orgánu) není schopen vykonávat funkci po dobu delší než jeden měsíc (např. zemře či zanikne jeho jediný člen, všichni členové odstoupí). Uvedené nouzové pravidlo má za cíl odblokování situace, kdy se spolek stal *de facto* nefunkčním a není osoby, která by jej řídila. Shromáždění členů se v takovém případě nestává standardním trvalým orgánem spolku; jde o *ad hoc* svolaný „orgán“, který rozhoduje o záležitostech, jež měl v daném období rozhodnout statutární orgán. Není vyloučeno, aby toto shromáždění, s ohledem na nefunkčnost kumulace pravomocí statutárního a nejvyššího orgánu, změnilo formou změny stanov organizační strukturu, která zakotví klasikou bipartici obligatorních orgánů spolku.

Zákon na několika místech upravuje kompetence členské schůze; tyto však mohou stanovy svěřit orgánům jiným. Do kompetence členské schůze tak může být svěřeno:

- volba orgánů spolku (statutárního orgánu, kontrolní komise, rozhodčí komise), případně i dalších orgánů, které spolek zřídí (např. výbor, různé pomocné orgány),
- rozhodovat o přijetí nových členů,
- určení hlavního zaměření činnosti spolku,
- rozhodování o změně stanov,
- schvalovat výsledek hospodaření spolku,
- hodnotit činnost dalších orgánů spolku i jejich členů,
- rozhodnout o zrušení spolku s likvidací nebo o jeho přeměně.

Členská schůze, byť je v postavení nejvyššího orgánu spolku, na sebe nemůže atrahovat pravomoc rozhodnout ve věci, ve které je rozhodnutí ze stanov jednoznačně svěřeno jinému orgánu spolku.²⁸⁸ Pakliže by k nerespektování vnitřních spolkových pravidel došlo, je dána možnost soudní ochrany člena, případně by se na usnesení členské schůze pohlíželo jako by nebylo přijato (§ 245).

²⁸⁶ ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 155.

²⁸⁷ Profesor Telec možnost uplatnění vůdcovského principu v praxi uvádí na příkladu sportovního oddílu a jeho trenéra, kde pravděpodobně nebude praktické, budou-li členové (hráči) hlasovat o tom, jak se má hrát, jestli mají hráči fungovat tak nebo onak.

²⁸⁸ náleží ÚS ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 3486/10

Identifikační kritérium tohoto zastupitelského orgánu spočívá v tom, že jde o orgán tvořený všemi členy spolku, kteří tak dostávají možnost demokraticky rozhodovat a podílet se na činnosti a směřování spolku. Nicméně stanovy mohou určit, že funkci nejvyššího orgánu nebude plnit toto shromáždění všech členů, ale jiný orgán. Pakliže stanovy budou mlčet, je nejvyšším orgánem členská schůze a aplikují se zákonná (poměrně podrobná) pravidla pro jednání členské schůze.

Členská schůze nemá postavení stálého orgánu se stabilní činností, jedná se o orgán svolávaný pro každé zasedání zvlášť. Zákon stanoví, že se členská schůze koná jedenkrát do roka. Dle názoru autorů se jedná o dispozitivní ustanovení, a ve stanovách lze toto pravidlo modifikovat a určit vlastní frekvenci zasedání.²⁸⁹ Může být např. vázáno na délku funkčního období spolkových orgánů. Nelze obecně říci, jaká periodicita zasedání je vhodná, bude záležet na okolnostech konkrétního případu.

Není-li určeno jinak, svolává členskou schůzi statutární orgán. Z podstaty spolkové demokracie a ochrany členských práv vyplývá právo členů na svolání členské schůze. Jedná se o pozitivní úpravu, jež směřuje k možnosti členů domoci se projednání určitých záležitostí na členské schůzi. Stanovy mohou upravit tento režim odlišně, nabízí se více modifikací:

- členskou schůzi svolá statutární orgán, pokud jej k tomu pověří rozhodnutí výkonného orgánu spolku,
- uplynula určitá doba od konání poslední členské schůze,
- požádá-li o to stanovený počet členů,
- požádá-li o to určitý orgán spolku (např. kontrolní nebo rozhodčí komise),
- statutární nebo výkonný orgán po určitou dobu nepřijme žádné usnesení.

Platnost usnesení členské schůze spolku předpokládá, že ji svolávají ty jeho orgány, které jsou k tomu podle stanov povolány.²⁹⁰ Znamená to, že rozhodnutí členské schůze svolané k tomu nekompetentním orgánem mohou mít za následek nicotnost (§ 245).

Nejdůležitějšími pravidly pro zasedání členské schůze jsou:

Řádnost svolání. „*Skutečnost, že stanovy spolku postrádají výslovnou úpravu svolávání valné hromady, nemůže sama o sobě vést k závěru, že kterákoli valná hromada nebyla a ani v budoucnu nebude s to přijmout rozhodnutí slučitelné se zákonem a stanovami. Právě s důrazem na povahu spolku v českém právním řádu není třeba lpět na rigidní úpravě této otázky ve stanovách spolku. Postačí, když je členská*

²⁸⁹ Opačně BÍLKOVÁ, J. Komentář k § 248 obč. zák. In LAVICKÝ, P a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1199: „Četmost zasedání členské schůze nesmí být ex lege nižší než jedenkrát ročně. Tím je zákonem zajištěno, aby alespoň jednou během stanoveného ročního časového úseku mohly být na členské schůzi v závazné formě projednávány relevantní záležitosti spolku.“

²⁹⁰ rozhodnutí NSS ČR 3245/26 (Boh. A. 5398/1926)

*základna vyrozuměna o čase, místu a programu valné hromady s dostatečným časovým předstihem a takovým způsobem, který jednotlivým členům umožní zvážit potřebu své účasti a řádnou přípravu na jednání. Je-li jednání valné hromady takto svoláno, lze považovat oznamovací povinnost za splněnou.*²⁹¹

Členská schůze se svolá vhodným způsobem ve lhůtě určené stanovami, jinak nejméně třicet dnů před jejím konáním. Stanovy mohou připustit svolání písemnou pozvánkou, prostředky elektronické komunikace (e-mail, webové stránky), ale i jinými způsoby (např. vyvěšením na „úřední desku“ v sídle spolku). Doporučuje se však, aby k zamezení následných sporů o platnost usnesení členské schůze bylo její zasedání svoláno prokazatelným způsobem. Určí-li stanovy pravidla pro oznámení konání členské schůze (např. doručení písemné pozvánky každému členovi), nelze svolat členskou schůzi pouze uveřejněním pozvánky v sídle spolku či pouze na webové stránky. Uvedené porušení stanov by mohlo mít za následek možnost nezúčastněných členů domáhat se vyslovení neplatnosti rozhodnutí dané členské schůze prostřednictvím soudu. Soud by však neplatnost nevyslovil, jednalo-li by se o marginální porušení stanov, nemající zásadní dopad na porušení práv členů, jež se domáhají soudní ochrany.²⁹²

Zákon stanoví dispozitivní lhůtu ke svolání členské schůze, která je optimálně stanovena na třicet dnů. Bude samozřejmě záležet na spolku, kterak tuto lhůtu upraví. U větších spolků s mnoha členy a složitou organizační strukturou bude i tato lhůta krátká. Nicméně lze tuto lhůtu považovat za dispozitivní a spolek ji bude moci ve svých stanovách i zkrátit.²⁹³ Rozhodným dnem pro počítání této lhůty je den konání členské schůze; tento den se do uvedené lhůty nezapočítává.²⁹⁴

Vzhledem k tomu, že pozvánka k jednání členské schůze je považována za právní jednání, musí splňovat kritéria určitosti a srozumitelnosti. Zákon stanoví minimální požadavky na obsah pozvánky, kterými jsou místo, čas a pořad zasedání. Pořad jednání nemusí být rozveden do všech podrobností; pozvánka nemusí obsahovat výčet procedurálních bodů programu (např. volba pracovních orgánů členské schůze), které se opakují na každé členské schůzi (a tato pravidla jsou zakotvena např. v jednacím řádu členské schůze), neboť neuvedení těchto bodů nemá dopad na vymezení práv a povinností členů spolku do budoucna.²⁹⁵

²⁹¹ usnesení KS v Hradci Králové ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. 25 Co 582/2007

²⁹² usnesení NS ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2773/2008, usnesení NS ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. 28 Cdo 4100/2007

²⁹³ Máme však za to, že svolávání schůzí v intervalu kratším než 15 dnů by již nepřiměřeně zasahovalo do členských práv.

²⁹⁴ usnesení NS ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 783/2003

²⁹⁵ Usnesení NS ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007: „*Za rozhodnutí procedurální povahy lze považovat jen ta, která se týkají organizace a průběhu konkrétního shromáždění delegátů či členské schůze, jako je např. volba orgánů shromáždění, rozhodnutí o jeho přeru-*

Nebude vždy možné, aby se členské schůze zúčastnili všichni členové spolku. Jednání má být svoláno tak, aby co nejméně omezovalo možnost členů se jej zúčastnit, což konvenuje s právem členů spolku podílet se na rozhodování spolku. Nebude tak vhodné svolat členskou schůzi na pracovní den dopoledne, je-li většina členů spolku pracujících a s ohledem na pracovní dobu by nebyli schopni se zasedání zúčastnit. Rovněž nebude vhodné svolat členskou schůzi spolku v zahraničí či na druhém konci republiky než je jeho sídlo (resp. na kterémžto území vykonává spolek činnost). Co se týká místa konání členské schůze, bude nezbytné, aby bylo dostatečně určité (plná adresa, tj. ulice, číslo domu, obec, případně název místa, jenž bude jednoznačný a nevyvolá možnost záměny, např. „v sídle spolku“) a nevyvolalo mylnou představu. Dostatečné tak nebude uvedení pouze obce, ve kterém se má zasedání konat.

Možnost měnit pořad zasedání. K ochraně zájmů toho, kdo zasedání členské schůze svolává je upravena možnost měnit a doplňovat program členské schůze pouze s jeho souhlasem. Záležitost, která nebyla zařazena na pořad zasedání při jeho ohlášení, lze rozhodnout jen za účasti a se souhlasem všech členů spolku oprávněných hlasovat. „*Pokud nebyli členské schůzi přítomni všichni členové, nelze platně rozhodovat o odvolání členů, aniž by to bylo součástí jim rozeslaného programu.*“²⁹⁶ Nebude tak moci dojít k situaci, kdy by členská schůze „nečekaně“ rozhodovala o otázkách, které nebyly předem ohlášeny a členové tak neměli možnost se s nimi seznámit.

Odvolání a odložení členské schůze. Odložením se rozumí posunutí data zasedání na jiný termín. Zákon nevymezuje důvody, proč se tak může stát. Může jít např. o situace, kdy se velká část členů z jednání omluví, nejsou včas připraveny materiály k projednání, objevily se nové okolnosti, konat schůzi není možné s ohledem na nemožnost sejít se na původně ohlášeném místě, nastala určitá krizová situace (povodeň) apod. K ochraně členů zákon stanoví, že toto odvolání nebo odložení členské schůze je třeba sdělit stejným způsobem, jakým byla schůze svolána. Odvolat nebo odložit členskou schůzi může zásadně jen ten, kdo ji svolal. Zároveň se stanoví ochranné pravidlo, je-li svolavatelem osoba podle § 248 odst. 2. Je-li členská schůze odvolána nebo odložena méně než týden před oznámeným datem

---

šení, o způsobu hlasování, není-li určen stanovami, apod. Jde tedy o rozhodnutí, která nemají obecnou povahu v tom smyslu, že by jimi byla stanovena pravidla i do budoucna. Takovými rozhodnutími nepochybně nejsou rozhodnutí o zrušení jednacího řádu, o ustavení pracovních komisí pro přípravu jednacího řádu, pro přípravu změn stanov a o krácení lhůty pro doručování pozvánek na shromáždění delegátů. Toto rozhodnutí se netýká jen jediného shromáždění delegátů a nejde proto o rozhodnutí procedurální povahy. Rozhodnutím procedurální povahy je i rozhodnutí o přerušení shromáždění delegátů a jeho pokračování v jiném termínu.“

²⁹⁶ usnesení NS ze dne 25. 7. 2007, sp. zn. 28 Cdo 945/2005

zasedání, nahradí spolek členům, kteří se na zasedání dostavili podle pozvánky, účelně vynaložené náklady (tj. zejména cestovné, náklady spojené s ubytováním).

Práva člena při zasedání členské schůze lze vymezit následujícím způsobem:

- právo účasti na zasedání členské schůze,
- právo hlasovat na členské schůzi,
- právo požadovat a dostat na členské schůzi vysvětlení záležitostí týkajících se spolku, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání členské schůze,
- právo uplatňovat návrh a protinávrhy,
- právo nahlížet do zápisu z členské schůze.

Člen spolku má právo na informace, resp. na vysvětlení záležitostí spolku, které se vztahují k předmětu zasedání členské schůze. Právě z důvodu, aby měl člen možnost se na jednání členské schůze připravit (formulovat dotazy), je třeba členskou schůzi svolat předem a v ohlášení vymezit pořad jednání. Předsedající schůze nemůže požadavek na dotaz odmítnout. Pakliže vznese člen dotaz k problematice, jež je předmětem jednání členské schůze, je porušením práva člena spolku, odmítne-li předsedající podat požadované vysvětlení přímo na zasedání s tím, že na položené dotazy následně odpoví písemnou formou. Požaduje-li člen vysvětlení záležitostí týkajících se spolku, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání členské schůze, je předsedající (či jiný kompetentní orgán) povinen mu potřebná vysvětlení poskytnout přímo na jednání členské schůze. S takovými požadavky svolavatel musí počítat a jeho povinností je se na takové případné dotazy připravit, případně zajistit účast osob, které disponují informacemi potřebnými pro zodpovězení těchto dotazů²⁹⁷ (lze si tak např. představit situaci, kdy bude projednáván rozpočet spolku; v takovém případě bude vhodná účast ekonoma spolku). Je však možné, že stanovy či vnitřní předpisy upraví situace, kdy informaci, která se nevztahuje bezprostředně k pořadu jednání členské schůze, a nebude ji možno poskytnout okamžitě, bude poskytnuta členovi v určité lhůtě. Za nepřiměřený nelze v takovém případě považovat požadavek písemné formy dotazu (a stejně tak písemné formy odpovědi s možností zveřejnění všem členům spolku).

Současně je stanoveno omezení práva na vysvětlení spočívající v nemožnosti poskytnout informaci, kterou zákon zakazuje uveřejnit (osobní údaje, utajované skutečnosti) či jejíž prozrazení by spolku způsobilo vážnou újmu.

Jednání a rozhodování členské schůze. Rozhodování členské schůze je postaveno na zásadě jeden člen = jeden hlas. Členská schůze je schopna usnášet se za účasti většiny členů spolku. Usnášenischopnost je vyjádřením přítomnosti takového počtu osob, který je dostačující pro to, aby členská schůze mohla platně jed-

²⁹⁷ usnesení NS ze dne 13. 3. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1592/2011

nat a přijímat rozhodnutí.²⁹⁸ Usnesení přijímá členská schůze většinou hlasů členů přítomných v době usnášení. Nedodržení těchto pravidel je na základě návrhu člena důvodem k soudnímu vyslovení neplatnosti daného rozhodnutí. Jelikož je členská schůze kolektivním orgánem, je třeba vnímat tato pravidla jako kogentní; je však možné se od nich odchýlit pouze směrem nahoru (stanovit vyšší kvora, tzv. kvalifikovanou většinu pro usnášeníschopnost i pro přijetí rozhodnutí).²⁹⁹ Je však třeba mít při stanovení těchto kvor na paměti možné ochromení či výrazné ztížení rozhodovacích procesů ve spolku. Členská schůze nemůže být nikdy schopná usnášení bez ohledu na počet přítomných členů, takové pravidlo nemohou připustit ani stanovy.

Stanovy mohou upravit, že lze jednat s využitím technických prostředků (video-konference, telekonference, skype, telefon) a nebude tak nutné, aby se člen na zasedání fyzicky dostavil.

Zákon stanoví některá základní pravidla pro jednání členské schůze; ty lze shrnout následujícím výčtem:

- zahájení členské schůze svolavatelem,
- ověření usnášeníschopnosti; pakliže nejsou splněny podmínky pro usnášeníschopnost, bude nutné zasedání ukončit a následně svolat náhradní členskou schůzi,
- zvolení předsedajícího, může jím být jak člen spolku (zpravidla člen statutárního nebo výkonného orgánu), ale i třetí osoba, která není členem spolku; přípustné bude také zvolení více předsedajících, kteří se budou v řízení schůze střídát, například v případě, jedná-li se o celodenní nebo vícedenní zasedání členské schůze,
- zvolení případných dalších „činníků“, resp. pracovních orgánů (např. zapisovatel, skrutátoři – osoby pověřené sčítáním hlasů, mandátová, návrhová, kandidátní, volební komise, ověřovatelé zápisu), vyžadují-li jejich volbu stanovy (resp. vnitřní předpisy, typicky jednací a volební řád),
- projednání jednotlivých bodů programu a přijetí dílčích usnesení k nim; je povinností spolku zjišťovat při přijetí každého usnesení, zda je členská schůze usnášeníschopná.³⁰⁰

V případě, že byla v průběhu zasedání členské schůze projednána a schválena dílčí usnesení, nemá žádný význam pro platnost těchto dílčích usnesení, je-li na závěr jednání hlasováno o usnesení jako celku; jedná se pouze o rekapitulaci předchozích dílčích usnesení.³⁰¹ Taková praxe je spíše nevhodná a může vést

²⁹⁸ BÍLKOVÁ, J. Komentář k § 252 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1209.

²⁹⁹ Typicky se může jednat o omezení svrchovanosti spolku či jeho zrušení.

³⁰⁰ rozsudek NS ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002

³⁰¹ usnesení NS ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. 29 Odo 1139/2006, usnesení NS ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4021/2007

k pochybnostem o platnosti dílčích usnesení členské schůze, např. v případě neschválení tohoto závěrečného usnesení, či v případě, že by některé návrhy na usnesení nebyly v průběhu jednání přijaty (usnesení by tedy nevzniklo), avšak v závěrečném (shrnujícím) usnesení by se objevily.

Pro případ, že členská schůze nebyla při svém zasedání schopná se usnášet, konstruuje zákon institut náhradní členské schůze. V takovém případě svolavatel svolá novou pozvánkou ve lhůtě patnácti dnů od předchozího zasedání členskou schůzi na náhradní zasedání. Z pozvánky musí být zřejmé, že se jedná o náhradní zasedání členské schůze. Náhradní zasedání členské schůze se musí konat nejpozději do šesti týdnů ode dne, na který bylo zasedání členské schůze předtím svoláno. Na náhradním zasedání může členská schůze jednat jen o záležitostech zařazených na pořad předchozího zasedání. V případě náhradní členské schůze je možné usnesení přijmout za účasti libovolného počtu členů, ledaže stanovy určí něco jiného. S ohledem na částečně kogentní ustanovení zákona regulující náhradní členskou schůzi je možné akceptovat úpravu stanov, která umožní konat náhradní členskou schůzi ihned po zjištění nemožnosti usnášet se a ukončení „řádné“ členské schůze.³⁰²

Zápis z členské schůze. Výstupem z jednání členské schůze (dokumentem osvědčujícím její průběh a doklad o přijetí příslušných usnesení) je zápis. Zákon předpokládá prostou písemnou formu (arg. „nahlížet“), stanovy však mohou vyžadovat formu přísnější (úředně ověřené podpisy činovníků schůze či formu notářského zápisu, např. pro volbu orgánů spolku). Zápis slouží jako podklad pro činnost spolku, listina požadovaná k návrhu na zápis do spolkového rejstříku (v případě volby orgánů zapisovaných do rejstříku, rozhodování o změně stanov apod.), doklad pro možný soudní přezkum, a také aby se i nepřítomní členové dozvěděli o záležitostech, o kterých členská schůze rozhodovala.

Zákon klade povinnost zajistit vyhotovení zápisu statutárním orgánu do třiceti dnů od ukončení schůze. To však neznamená, že by bylo nezbytné, aby zápis fyzicky zpracovával on; v praxi spíše půjde buď o zapisovatele zvoleného členskou schůzí, nebo o pracovníky sekretariátu či jiných útvarů spolku. Zákon stanoví minimální obsahové náležitosti zápisu; ze zápisu musí být patrné:

- kdo zasedání svolal a jak,
- kdy se konalo,
- kdo je zahájil,
- kdo mu předsedal,
- jaké případně další činovníky členská schůze zvolila,

³⁰² Čl. 5 odst. 12 Stanov České rady dětí a mládeže schválených dne 10. 4. 2014: „*Není-li valné shromáždění usnášeníschopné, koná se náhradní valné shromáždění s totožným programem na stejném místě o hodinu později. Náhradní valné shromáždění je usnášeníschopné bez ohledu na počet přítomných.*“ [online]. [cit. 18.01.2015]. Dostupné z: <http://crdm.cz/zakladajici-dokumenty/stanovy-ceske-rady-deti-a-mladze/>.

- jaká usnesení přijala (tedy přesný text přijatého usnesení a výsledky hlasování, kterými se rozumí uvedení počtu přítomných členů spolku a počtu souhlasných hlasů při přijetí každého usnesení, resp. uvedení počtu hlasujících pro přijetí, proti přijetí a počtu členů, kteří se hlasování zdrželi),
- kdy byl zápis vyhotoven.

Zákon dává právo členům spolku nahlížet do tohoto zápisu; podrobnosti určí stanovy. Toto právo však nelze omezit nebo úplně vyloučit. Povinnosti spolku může být učiněno zadost zasláním zápisu členům, zveřejněním na webových stránkách nebo ve spolkovém časopise, či uložení v sídle spolku.

Modifikace členské schůze. Zákon obsahuje dvě alternativní formy členské schůze, které jsou zjevně inspirovány právní úpravou družstva.

§ 255 NOZ

Stanovy mohou určit, že se zasedání členské schůze bude konat formou dílčích členských schůzí, případně též, o kterých záležitostech tímto způsobem rozhodnout nelze. Připustí-li stanovy zasedání dílčích členských schůzí, určí rovněž období, v němž se všechna zasedání musí konat. Pro schopnost usnášet se a pro přijímání usnesení se zúčastnění členové a odevzdané hlasy sčítají.

Zakotvení dílčí členské schůze bude praktické v případě velkých spolků s rozsáhlou regionálně členitou členskou základnou. Svolání členské základny v jeden okamžik na jedno místo by bylo časově i finančně náročné, ne-li vůbec nemožné (např. spolky s desítkami tisíc členů). Touto formou je však zachována zásada přímého rozhodování každého člena. Modifikace spočívá v tom, že člen se účastní pouze jedné dílčí schůze, ty budou probíhat v určitém časovém intervalu zpravidla na územním principu (např. v rámci jednoho okresu, kraje). Je však žádoucí, aby tato dílčí jednání proběhla pokud možno ve stejné době, neboť hlasování jedné ze schůzí může být ovlivněno znalostí výsledků hlasování z jiných schůzí, které proběhly dříve.

Pro schopnost usnášet se a pro přijímání usnesení se zúčastnění členové a odevzdané hlasy sčítají. Každý člen spolku může hlasovat pouze na jedné dílčí schůzi. V případě, že některá z dílčích členských schůzí nebude usnášeníschopná, nenastává zásadní problém, jsou-li v součtu všech hlasů ostatní dílčí schůze usnášeníschopné dohromady.

V tomto ohledu zákonná úprava obsahuje pouze rámcovou úpravu a využití tohoto institutu si vyžádá značnou konkretizaci ve stanovách, resp. dalších vnitřních předpisech spolku. Na průběh dílčích členských schůzí však bude možné analogicky aplikovat požadavky totožné s požadavky na průběh členských schůzí.

§ 256 NOZ

- (1) *Stanovy mohou určit, že působnost členské schůze plní shromáždění delegátů.*
- (2) *Každý delegát musí být volen stejným počtem hlasů. Není-li to dobře možné, mohou stanovy určit pro volbu delegátů rozumnou odchylku.*

Druhou modifikací členské schůze je shromáždění delegátů. Tato forma je již dnes využívána velkými spolkami s rozsáhlou regionálně členitou členskou základnou. Tento institut bude také využíván u svazů spolků (kdy delegát bude zastupovat daný členský spolek) a u spolků s pobočnými spolkami (kdy delegát bude reprezentovat pobočný spolek v nejvyšším orgánu hlavního spolku). Svolení členské základny v jeden okamžik na jedno místo by bylo časově i finančně náročné, ne-li vůbec nemožné (např. spolky s desítkami tisíc členů), proto je každý člen reprezentován zvoleným delegátem.

Zákon požaduje (což je jediná konkretizace tohoto orgánu v zákoně), aby byli delegáti voleni stejným počtem hlasů, případně s rozumnou odchylkou. Nelze však tento požadavek brát jako absolutní; lze interpretovat tím způsobem, že nebude pro reprezentativnost mandátu delegáta rozhodný jen počet členů spolku (složky, kterou zastupuje) zapsaný v seznamu členů, ale zejména počet přítomných členů, resp. těch, kterými byl delegát zvolen.³⁰³ Stanovy, případně vnitřní předpisy, mohou systém volby delegátů a stanovení reprezentativnosti jejich mandátů modifikovat např. takto:

- jeden delegát za každou složku (spolek ve svazu nebo pobočný spolek),
- jeden delegát na každých *x* (celých či započatých) členů dané složky.

Vnitřní předpisy mohou stanovit další podrobnosti, např. že členové určitých orgánů jsou delegáty automaticky z titulu funkce (virilní delegáti), poměr mezi virilními delegáty a delegáty zvolenými příslušnými složkami, že delegát má jeden hlas, i když zastává více funkcí, zakotvit spolu s volbou delegáta i volbu jeho náhradníka, řešení situací, kdy počet členů dané složky klesne pod hranici volitelnosti jednoho delegáta apod.

Profesor Telec³⁰⁴ tento institut kritizuje a nedoporučuje jej ve stanovách zakotvit. S ohledem na zachování možnosti osobního zapojení každého člena při rozhodování nejvyššího orgánu spolku doporučuje využití hlasování *per rollam*, korespondenčního hlasování či hlasování prostředky komunikace na dálku (internet apod.). V mnoha případech není ani tato forma vhodná (možná) a princip zastoupení členů na schůzi nejvyšších orgánů delegáty s mandátem zastupovat je a prezentovat jejich názory se stal běžnou součástí spolkového života v České republice.

³⁰³ DAVID, L. Komentář k § 256 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1221.

³⁰⁴ TELEC, I. *Spolkové právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 144.

3.7.4 Kontrolní komise

§ 262 NOZ

(1) *Zřídí-li stanovy kontrolní komisi, vyžaduje se, aby měla alespoň tři členy. Neurčí-li stanovy jinak, volí a odvolává členy kontrolní komise členská schůze. Určí-li stanovy, že členy kontrolní komise jmenuje nebo odvolává statutární orgán, nepřihlíží se k tomu.*

(2) *Neurčí-li stanovy další omezení, není členství v kontrolní komisi slučitelné s členstvím ve statutárním orgánu spolku ani s funkcí likvidátora.*

Zákon koncipuje kontrolní komisi jako nepovinný orgán spolku, je věcí stanov, zda bude zřízena. Zákon však v případě jejího zřízení stanoví pravidla pro ustavení členů a pro vymezení její působnosti. Zřídí-li tedy spolek kontrolní komisi, bude nutné respektovat minimální pravidla daná zákonem (tato ustanovení jsou kogentní, lze se od nich odchýlit, ale pouze ve směru „přísnějším“). To se jeví jako nezbytné zejména z důvodu, že spolek dává zřízením tohoto orgánu najevo, že má upraven systém vnitřní kontroly.

Snahou zákonodárce je zakotvení povinnosti zřídit kontrolní orgán právníky osobami se statusem veřejné prospěšnosti, resp. její zřízení bude podmínkou získání tohoto statusu. Snaha je motivována skutečností, že právnícká osoba se statusem veřejné prospěšnosti bude čerpat nadstandardní nepřímé výhody (typicky daňové úlevy). Tento záměr byl promítnut do vládního návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti,³⁰⁵ který byl však v září 2013 zamítnut. Návrh zákona však vyžadoval zřízení kontrolního orgánu pouze pro hlavní spolek, pobočné spolky jej mít ustaven nemusely. To neplatilo v případě, že o status veřejné prospěšnosti usiloval pobočný spolek v situaci, kdy hlavní spolek status přiznán neměl.

Aktuální návrh zákona upravující podmínky pro získání statusu veřejné prospěšnosti³⁰⁶ taktéž počítá se zřízením kontrolního orgánu jako jednu z podmínek pro získání statusu veřejné prospěšnosti. Ze zákona však nevyplývá, že by se povinnost zřízení kontrolního orgánu vztahovala i na pobočné spolky. Důvodová zpráva k tomu uvádí: „*V této souvislosti je vhodné zmínit, že návrh zákona respektuje úpravu obsaženou v § 231 občanského zákoníku, podle nějž nabytím statusu pro hlavní spolek nabývají status automaticky všechny jeho pobočné spolky, a současně připouští, aby o povolení zápisu statusu veřejné prospěšnosti požádal sám pobočný spolek,*

³⁰⁵ Vládní návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti, sněmovní tisk 989/0, volební období 2010–2013. [online]. [cit. 31.12.2014]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=989&ct1=0>.

³⁰⁶ Návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 31.12.2014]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9LFG5S9B>.

nezávisle na statusu hlavního spolku. V prvním případě je tedy status pobočnému spolku zapsán na základě jeho zápisu hlavnímu spolku, který pro dané účely doloží pouze to, že podmínky práva na zápis statusu splňuje sám, aniž by musel dokládat, že tyto podmínky pro zápis statusu splňují i všechny jeho pobočné spolky. V druhém případě, kdy pobočný spolek žádá o právo na zápis statusu samostatně, je posuzován jako kterákoli jiná právnická osoba a musí tudíž splňovat všechny podmínky práva na zápis statusu veřejné prospěšnosti, včetně např. existence vlastního kontrolního orgánu.“ Z uvedeného textu vyplývá, že bude-li chtít status veřejné prospěšnosti získat hlavní spolek, není nutné, aby měly kontrolní orgán zřízeny všechny jeho pobočné spolky. Přesto lze sledovat aktivity některých spolků směřující opačným výkladem, tedy že i pobočné spolky musí splňovat všechny podmínky pro získání statusu, jako by o něj žádaly samy.³⁰⁷

Pojmenování „kontrolní komise“ je označením druhovým, stanovy mohou zvolit označení jiné (revizní komise, dozorčí komise, dozorčí rada), avšak takové, které nebude klamavé.

Zákon stanoví minimální počet členů na tři. Není vyloučeno, aby členy kontrolní komise byly právnické osoby, stejně tak je přípustné, aby členem kontrolní komise byl nečlen spolku. Stanovy mohou obsahovat další požadavky na členství v tomto orgánu – věk, vzdělání či praxi v určitém oboru. Je věcí stanov, která (vyšším počtem) počet členů vymezí, pod tento zákonný limit však jít nelze. S ohledem na skutečnost, že kontrolní komise není obligatorním orgánem, může spolek zřídit např. funkci revizora (individuální orgán spolku). V tomto směru však nepůjde o kontrolní komisi ve smyslu zákona a bude nutné upravit jeho působnost v plném rozsahu ve stanovách.

Zákon neurčuje, kdo kontrolní komisi řídí. Z toho lze soudit, že tato záležitost je plně v dispozici stanov, případně vnitřního předpisu. Jeví se praktickým předsedu kontrolní komise určit, neboť tak bude jasně vymezeno, kdo její činnost řídí, svolává zasedání apod. Předsedovi kontrolní komise může být např. dána pravomoc účastnit se jednání statutárních či výkonných orgánů s hlasem poradním. Ustavení předsedy může proběhnout tak, že jej členové kontrolní komise zvolí mezi sebou, anebo bude předseda zvolen přímo orgánem, který je povolán k volbě „řadových“ členů kontrolní komise.

³⁰⁷ Za příklad lze uvést spolek Junák – svaz skautů a skautek ČR, jehož základním organizačním jednotkám (pobočným spolkům) vyplývala z vnitřních předpisů povinnost ustavit revizní komisi v počtu nejméně dvou členů. Opačným výkladem bylo dovozeno, že se nejedná o kontrolní komisi ve smyslu zákona, a pro získání statusu veřejné prospěšnosti hlavním spolkem bude nutné zakotvit minimální počet členů tohoto orgánu na tři i pro tyto organizační jednotky, čímž naplní podmínku zřízení kontrolního orgánu (kontrolní komise) ve smyslu zákona. V tomto smyslu byly přijaty nové stanovy: „Organizační jednotky jsou spravovány svými orgány. Jsou to: revizní komise, která je kontrolní komisí ve smyslu občanského zákoníku.“

Je-li kontrolní komise zřízena, údaje o jejích členech se, na základě § 25 odst. 1 písm. h) rejstříkového zákona, zapíše do spolkového rejstříku.

Vzhledem k postavení kontrolní komise v organizační struktuře spolku jako orgánu kompetentního k provádění vnitřní kontroly je nutné, aby komise byla nezávislá na výkonných orgánech spolku a mohla je řádně a objektivně kontrolovat. V tomto pohledu je nepřijatelné, aby členy jmenoval statutární orgán. K takovému ustanovení se ve stanovách nepřihlíží. V případě, že by členská schůze přijala text stanov v tomto duchu, jednalo by se co do této části o nicotné rozhodnutí členské schůze ve smyslu § 245. V takovém případě by platilo, že stanovy žádný jiný orgán s kreační pravomocí nezakotvily, tudíž členy kontrolní komise bude volit a odvolávat členská schůze.

Neurčí-li stanovy jinak, jmenuje a odvolává členy kontrolní komise členská schůze. Tento koncept je správným, neboť zaručuje nezávislost kontrolní komise na výkonných orgánech. Zákon však připouští, aby členové kontrolní komise byli jmenováni a odvoláváni jiným orgánem než členskou schůzí, stanovy mohou tuto pravomoc vložit do roku výboru (který ovšem nebude statutárním orgánem). Toto řešení je přípustné, avšak ne zcela vhodné, neboť má-li kreační pravomoc vůči kontrolnímu orgánu kontrolovaný (výbor), právě tato okolnost nezaručuje možnost provádění nezávislé kontroly.

S ohledem na podstatu činnosti kontrolní komise a v návaznosti na předchozí pravidla zákon stanoví neslučitelnost funkce člena kontrolní komise s členstvím ve statutárním orgánu a s funkcí likvidátora. Je tak zakotven požadavek, aby člen kontrolní komise nebyl ovlivněn při své kontrolní činnosti působením v řídicích orgánech spolku, které *de facto* kontroluje. Zákon zároveň dává možnost ve stanovách upravit neslučitelnost funkce člena kontrolní komise s členstvím v dalších orgánech spolku, např. s členstvím ve výboru (radě, předsednictvu) za předpokladu, že nejde o kolektivní statutární orgán. Obecně lze doporučit, aby stanovy zakotvily neslučitelnost členství v kontrolní komisi s členstvím v jiných orgánech spolku, neboť jen tak bude zaručena nezávislost kontrolní komise na vnitřních poměrech spolku. V případě spolků s malým počtem členů, kde by toto „zdvojení“ funkcí mohlo nastat, se jeví racionálním kontrolní komisi nezřizovat, aby se její postavení nestalo pouze formálním.

§ 263 NOZ

Kontrolní komise dohlíží, jsou-li záležitosti spolku řádně vedeny a vykonává-li spolek činnost v souladu se stanovami a právními předpisy, nesvěřil-li jí stanovy další působnost. Zjistí-li kontrolní komise nedostatky, upozorní na ně statutární orgán, jakož i další orgány určené stanovami.

§ 264 NOZ

V rozsahu působnosti kontrolní komise může její pověřený člen nahlížet do dokladů spolku a požadovat od členů dalších orgánů spolku nebo od jeho zaměstnanců vysvětlení k jednotlivým záležitostem.

Zákon vymezuje kompetence kontrolní komise pouze rámcově. Kontrolní komise není pouze orgánem, který vykonává kontrolní činnost ve vztahu k hospodaření spolku, ale její působnost je zaměřena na veškeré aktivity spolku. Kontrolní komise vykonává činnost:

- vnitřně kontrolní (kontrola dodržování vnitřních předpisů a rozhodnutí spolkových orgánů, včetně kontrolních zjištění a upozornění k nápravě),
- vnitřně revizní (činnost ve vztahu k vedení účetnictví a hospodaření spolku – vnitřní audit).³⁰⁸

Kontrolní komise dohlíží na to, zda se činnost spolku odehrává v souladu se stanovami (a dalšími vnitřními předpisy spolku) a dalšími právními předpisy. Není vyloučeno, aby stanovy (případně k jejich provedení vnitřní předpis spolku, např. kontrolní nebo revizní řád) působnost kontrolní komise ještě rozšířily či konkretizovaly náplň oprávnění uvedených v zákoně. Mnohé spolky mají ve svých interních dokumentech např. stanovenou povinnost, aby kontrolní komise provedla nejméně jednou za rok kontrolu hospodaření (čerpání dotací) spolku a podala o tom zprávu příslušnému orgánu. V případě ustavení pobočných spolků se budou oprávnění kontrolní komise vztahovat i na ně. Není však vyloučeno, aby i pobočné spolky měly ustavenou vlastní kontrolní komisi.

Zákon stanovuje kontrolní komisi informační povinnost vůči statutárnímu orgánu (případně dalším orgánům určeným stanovami) týkající se zjištěných nedostatků. Je opět věcí stanov, jak konkrétně tyto záležitosti upraví. Mohou tak určit, že v případě nezjednaní nápravy předloží kontrolní komise svá zjištění k projednání výkonnému orgánu či členské schůzi, či oprávnění příslušný orgán sama svolat, vyžadují-li to zájmy spolku.

K realizaci své kontrolní činnosti musí mít členové kontrolní komise příslušné kompetence. Zákon tak předpokládá součinnost členů, orgánů a zaměstnanců spolku při kontrolní činnosti a zároveň dává právo členů kontrolní komise od výše uvedených osob vyžadovat doklady a vysvětlení k jednotlivým záležitostem. Zákon toto oprávnění dává konkrétně „pověřenému členovi“ kontrolní komise, aniž by stanovil podrobnosti. To bude věcí stanov či dalších interních dokumentů. Kontrolní komise může kontrolní činnost provádět všemi svými členy, není však vyloučeno, aby kontrolu v určité věci prováděla jen určenými členy (kontrolní skupinou). Vedoucí této kontrolní skupiny (případně doplněné i o osoby mimo kontrolní komisi)

³⁰⁸ TELEEC, I. *Spolkové právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 146–147.

pak může být oním „pověřeným členem“. Pověření člena kontrolní komise či ustavení kontrolní skupiny by mělo být zaznamenáno v zápise z jednání kontrolní komise, či by pověření členové měli být vybaveni pověřením vydaným kontrolní komisí, resp. předsedou, avšak ze zákona povinnost písemné formy neplyne.

3.7.5 Rozhodčí komise

§ 265 NOZ

Je-li zřízena rozhodčí komise, rozhoduje sporné záležitosti náležející do spolkové samosprávy v rozsahu určeném stanovami; neurčí-li stanovy působnost rozhodčí komise, rozhoduje spory mezi členem a spolkem o placení členských příspěvků a přezkoumává rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku.

Zákon koncipuje rozhodčí komisi jako nepovinný orgán spolku; je věcí stanov, zda bude zřízena. Zákon však v případě jejího zřízení stanoví pravidla pro ustavení členů a pro vymezení její působnosti. Zřídí-li tedy spolek kontrolní komisi, bude nutné respektovat minimální pravidla daná zákonem (tato ustanovení jsou kogentní, lze se od nich odchýlit, ale pouze ve směru „přísnějším“).

Rozhodčím komise je koncipována jako orgán určený k rozhodování sporných záležitostí v oblasti spolkové samosprávy. To, jaké záležitosti budou svěřeny do kompetence rozhodčí komise, je věcí stanov. Mlčí-li stanovy, užije se zákonného vymezení. V praxi mohou být rozhodčí komisi svěřeny tyto otázky:

- řešení sporů mezi členy navzájem,
- řešení sporů mezi členem a orgánem spolku,
- řešení sporů mezi orgány spolku navzájem či mezi útvary bez právní osobnosti,
- řešení sporů mezi pobočnými spolky,
- řešení sporů mezi hlavním spolkem (jeho orgánem) a pobočným spolkem,
- přezkum a případné zrušení rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku,
- výklad interních aktů spolku,
- rušení interních aktů spolku.

Ani pravomoc rozhodčí komise však nemůže být bezbřehá. Zákon vychází z koncepce, že působnost je dána pouze v záležitostech vzešlých ze spolkového poměru. Tato koncepce vychází z prvorepublikové judikatury. „*Ustanovení stanov sdružení, že spory vzniklé ve sdružení porovnává smírčí soud, vztahuje se jen na poměry ze vzájemného vztahu spolkového a jeho členstva, nedotýká se však soukromoprávních nároků sdružení proti členstvu.*“³⁰⁹ „*Působnost rozhodčího soudu, jemuž dle stanov spolku náleží rozhodovati o všech záležitostech spolku a jeho členstva,*

³⁰⁹ rozhodnutí NS ČSR ze dne 7. 11. 1930, R II 286/30 (Vážný 10299)

jak upraven jest stanovami, a nelze ji rozšiřovati na ryze obchodní vztahy ku členům (např. na nákup zboží pro členy).³¹⁰

Pojmenování „rozhodčí komise“ je označením druhovým, stanovy mohou zvolit označení jiné (rozhodčí rada, kárná komise, smírčí rada, arbitrážní komise, disciplinární komise, rozhodčí soud apod.), avšak takové, které nebude klamavé. Nebude tak přípustné, aby název zněl např. „kontrolní komise“.

V praxi spolků je běžné, že spory vzniklé za spolkového života řeší některý z orgánů spolku. Rozhodnutím těchto orgánů však nebyla přiznána vykonatelnost a tato rozhodnutí nemohla být samostatným exekučním titulem. Přijetím NOZ zákonodárce připustil změnu a nově přiznává rozhodnutí rozhodčí komise vlastnosti exekučního titulu. Znamená to tedy, že spolek nebude muset vymáhat např. dlužný členský příspěvek prostřednictvím soudu, ale není-li rozhodnutí akceptováno (příspěvek zaplacen), spolek může toto rozhodnutí jako exekuční titul postoupit soudnímu exekutorovi k nucenému vymožení povinnosti. Zákon tak vychází z principu rozšířené spolkové samosprávy a dává prostor k tomu, aby sporné záležitosti vzniklé z činnosti spolku byly řešeny primárně orgánem spolku. Přijatá koncepce je projevem ústavního principu odluky státu a omezené ingerence státu do záležitostí spolků. Zákon však nepředpokládá absolutní autonomii spolkových orgánů a možnost zásahu nezávislého soudu v podobě přezkumu nálezů rozhodčí komise zůstává zachována.

§ 266 NOZ

(1) Neurčí-li stanovy jinak, má rozhodčí komise tři členy, které volí a odvolává členská schůze nebo shromáždění členů spolku.

(2) Členem rozhodčí komise může být jen bezúhonná zletilá a plně svéprávná osoba, která ve spolku nepůsobí jako člen statutárního orgánu nebo kontrolní komise. Nenavrhl-li nikdo vyslovení neplatnosti volby člena rozhodčí komise pro nedostatek bezúhonnosti, platí s výhradou změny okolností, že byla zvolena bezúhonná osoba.

(3) Z činnosti rozhodčí komise je vyloučen její člen, jemuž okolností případu brání nebo by mohly bránit rozhodovat nepodjatě.

Zákon stanoví minimální počet členů na tři. Je věcí stanov, kterak (vyšším počtem) počet členů vymezí, pod tento zákonný limit však jít nelze. Koncepce členství je založena na osobním principu, čímž je vyloučeno, aby se členy rozhodčí komise staly právnické osoby. Není však vyloučeno, aby členem kontrolní komise byl nečlen spolku (pouze fyzická osoba). Členem rozhodčí komise může být pouze bezúhonná zletilá a plně svéprávná osoba. Toto kogentní pravidlo vylučuje aplikaci

³¹⁰ DAVID, L. Komentář k § 266 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1245.

§ 152 odst. 3, které v obecné rovině stanoví, že „*týká-li se hlavní činnost právnické osoby nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností a není-li hlavním účelem právnické osoby podnikání, může zakladatelské právní jednání určit, že členem voleného kolektivního orgánu právnické osoby může být i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností*“. Zákonné pravidlo rovněž vylučuje, že by se členem rozhodčí komise mohla stát osoba, která nabude plné svéprávnosti před dosažením zletilosti postupem podle § 30 odst. 2 nebo § 37 NOZ. Omezení svéprávnosti nebo pozbytí bezúhonnosti znamená ztrátu způsobilosti být členem rozhodčí komise a jeho funkce tak *ex lege* zaniká.

Zákon stanoví neslučitelnost funkce člena rozhodčí komise s funkcí člena statutárního orgánu a člena kontrolní komise. Toto ustanovení je projevem nutnosti nezávislosti člena rozhodčí komise na dalších orgánech spolku, o kterých v rámci své rozhodčí činnosti může rozhodovat. Jde o minimální požadavek, který může být stanovami dále rozšířen na další orgány spolku (např. výkonný orgán apod.).

Zákon klade na členy rozhodčí komise požadavky, které však mohou být dále rozšířeny ve stanovách (např. požadavek na věk, vzdělání či praxi v určitém oboru).

S ohledem na skutečnost, že rozhodčí komise není obligatorním orgánem, může spolek zřídit např. funkci rozhodce (individuální orgán spolku). V tomto směru však nepůjde o rozhodčí komisi ve smyslu zákona a bude nutné upravit jeho působnost v plném rozsahu ve stanovách.

Pravomoc volit a odvolávat členy rozhodčí komise je dána do rukou nejvyššího zastupitelského orgánu spolku, tedy členské schůze nebo jí na roveň postavenému orgánu (dílčí členská schůze, shromáždění delegátů). Ze slov „shromáždění členů spolku“ je možno dovodit, že rozhodčí komisi může volit i *ad hoc* (pro tento konkrétní účel) svolané shromáždění tvořené členy spolku, které však nebude vykonávat pravomoci „standardního“ orgánu spolku.³¹¹

Zákon neurčuje, kdo rozhodčí komisi řídí. Z toho lze soudit, že tato záležitost je plně v dispozici stanov, případně vnitřního předpisu. Jeví se praktickým předsedu rozhodčí komise určit, neboť tak bude jasně vymezeno, kdo její činnost řídí, svolává zasedání apod. Předsedovi rozhodčí komise může být např. dána pravomoc účastnit se jednání statutárních či výkonných orgánů s hlasem poradním. Ustavení předsedy může proběhnout tak, že jej členové rozhodčí komise zvolí mezi sebou, anebo bude předseda zvolen přímo orgánem, který je povolán k volbě „řadových“ členů rozhodčí komise.

Je-li rozhodčí komise zřízena, údaje o jejích členech se na základě § 29 odst. 1 písm. c) rejstříkového zákona, zapíší do spolkového rejstříku. Spolu s nimi se zde zapíše i adresa pro doručování podání v řízení před rozhodčí komisí.

³¹¹ DAVID, L. Komentář k § 267 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1246.

Zákon řeší situaci, kdy je člen rozhodčí komise ve střetu zájmů, tedy je-li se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, důvod pochybovat o jeho nepodjatosti při rozhodování konkrétní věci. V takovém případě je vyloučen z činnosti rozhodčí komise. Neznamená to však zánik funkce; člen se nadále nepodílí na řešení konkrétní věci, v níž je ohrožena jeho nepodjatost. Nevyloučí-li se člen komise, rozhodne o návrhu strany na jeho vyloučení rozhodčí komise.

Pro případ, že o věci bude rozhodovat člen komise, který nesplňuje zákonné kvalifikační požadavky na členství, případně bude rozhodovat podjatý člen, který nebyl z rozhodování vyloučen, upravuje zákon postup, na jehož konci soud zruší na základě žaloby podané kteroukoliv stranou sporu rozhodnutí rozhodčí komise.

Řízení před rozhodčí komisí spolku upravuje § 40e–40k zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Důvodem této zákonné úpravy je skutečnost, že rozhodnutí rozhodčí komise jsou vykonatelné. Proto jsou stanovena procesní pravidla pro řízení před tímto spolkovým orgánem, která zaručují základní práva pro účastníky řízení před rozhodčí komisí, a předpokládají přezkum a možné zrušení jejich rozhodnutí soudem.

Řízení je zahájeno dnem, kdy je adresa doručena na adresu uvedenou ve stanovách spolku. Strany mají v řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv.

Stanovy, vnitřní předpis ve stanovách výslovně označený, nebo písemně uzavřená dohoda stran mohou odchylně od zákona upravit postup, kterým má komise vést řízení. Není však vyloučeno, aby podrobná pravidla pro jednání smírčí rady byla rozvedena ve vnitřním předpisu spolku (jednacím řádu rozhodčí rady, smírčím řádu, disciplinárním řádu apod.). Ten může např. stanovit, že konkrétní věc bude projednávána v plénu (všemi členy) nebo určenými členy (senátem), případně že senát bude pro určité řízení doplněn i dalšími členy.

Rozhodnutí rozhodčí komise mají vykonatelný charakter, což znamená, že přímo na jejich základě lze dosáhnout nuceného vymožení splnění povinnosti. Rozhodnutí rozhodčí komise má tudíž stejné účinky jako pravomocný a vykonatelný rozsudek soudu nebo rozhodčí nález.

3.7.6 Další orgány spolku

Jak bylo řečeno výše, spolek může ve stanovách zřídít i další orgány, o kterých zákon nemluví. Je v zásadě věcí spolku (projev zásady spolkové autonomie a dispozitivnosti právní úpravy), jaká bude jeho organizační struktura. Podmínkou však je, aby pojmenování těchto fakultativních orgánů, které může být libovolné, nevzbudilo klamný dojem o jejich povaze.

Vedle klasického rozdělení jednotlivých „mocí“ (zákonodárná – členská schůze, výkonná – statutární orgán, soudní – rozhodčí komise) bude typickým spolkovým orgánem výbor (výkonný výbor, rada, grémium, předsednictvo apod.). Jde zpravidla o nejvyšší (řídící, vrcholný) orgán spolku mezi zasedáními členské schůze, který je nadán kompetencí rozhodovat o zásadních záležitostech spolku právě mezi zasedáními nejvyššího orgánu (např. může rozhodovat o přijetí nových členů, schvalovat rozpočet spolku apod.). Nekoná-li se členská schůze každoročně, resp. nejvyšším orgánem není členská schůze a frekvence zasedání je zvlášť upravena ve stanovách, může být právě tento orgán dominantní při běžné činnosti spolku. V takovém případě může být nadán kompetencemi v oblasti strategické (směrování spolku) i operativní. Členové jsou zpravidla voleni členskou schůzí a jsou jí odpovědní ze své činnosti. Předseda (statutární orgán) a místopředseda spolku bývají virilními členy tohoto orgánu (členy automaticky z titulu funkce), což však není v souladu s obecnou úpravou postavení statutárního orgánu, který má být na základě svého postavení nezávislý.

S ohledem na skutečnost, že zákon pro tento, ale i jiné orgány spolku, postrádá úpravu, bude úprava jejich činnosti, způsob jejich vytváření, způsob obsazování míst v těchto orgánech a nastavení vztahů mezi jednotlivými orgány věcí stanov a dalších vnitřních předpisů spolku.

Od postavení spolku bude třeba odlišovat nejrůznější odborné sekce či pracovní skupiny, které nebudou mít statut řádného spolkového orgánu, ale půjde o pracovní či poradní orgány s časově a věcně omezeným mandátem (např. pracovní skupina pro přípravu nových stanov), nebo o útvary v rámci vnitřního členění určitého orgánu (např. předsednictvo výboru). Stejně tak je třeba rozlišovat postavení kanceláře či sekretariátu spolku, případně sekretariátu jednotlivých spolkových orgánů (např. kancelář ústředních orgánů). Jde o pouhé vnitroorganizační útvary spolku nebo jeho pracoviště a není nezbytné je uvádět ve stanovách. Obecné zakotvení těchto útvarů by mělo být věcí vnitřních předpisů spolku.³¹²

3.8 Pobočné spolky

§ 219 NOZ

Stanovy mohou založit pobočný spolek jako organizační jednotku spolku nebo určit, jakým způsobem se pobočný spolek zakládá a který orgán rozhoduje o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku.

³¹² TELEČ, I. *Spolkové právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 146.